

Ks. Falarz

Katechizm

czyli

Krótki Zbiór zasad Religii świętej
rzymsko-katolickiej

do użytku wiernych zamieszkałych
w dyecezyach stanowiących Prowincję
kościelną południowo-brazylijską.

Wydanie urzędowe.

CURITYBA—PARANÁ—BRAZIL.

❧ 1906 ❧

Catecismo Resumido

DA

DOUTRINA CRISTA.

KATECHIZM

czyli

KRÓTKI ZBIÓR ZASAD

Religii św. rzymsko-katolickiej.

Catecismo Resumido

— DA —

Doutrina Christã

PARA USO DAS DIOCESES

DA

Provincia Ecclesiastica Meridional

DO BRASIL.

—
Edição Official.
—

CURITYBA

— 1906 —

Katechizm

czyli

Krótki Zbiór zasad Religii świętej
rzymsko-katolickiej
do użytku wiernych zamieszkałych
w dyecezyach stanowiących Prowincję
kościelną południowo-brazylijską.

Wydanie urzędowe.

APPROVAÇÃO.

O ARCEBISPO METROPOLITANO
DE S. SEBASTIÃO DO RIO DE JANEIRO
E OS

Bispos da Provincia Ecclesiastica Meridional
Do Brasil

AO CLERO SECULAR E REGULAR E AOS FIEIS
DE NOSSAS DIOCESES SAUDAÇÃO, PAZ E BENÇÃO EM
Nosso Senhor Jesus Christo.

EM obediencia ao que prescreve o Concilio Plenario Latino Americano, art. 708, o Arcebispo Metropolitano de S. Sebastião do Rio de Janeiro e os Bispos da Provincia Ecclesiastica Meridional do Brasil; reunidos em conferencia no Sanctuario de N. S. da Conceição Aparecida, approvamos este "Catecismo Resumido da Doutrina Christã" para o ensino dos principiantes nas Matrizes, Capellas, Escolas e em todo o ensino publico, com exclusão de qualquer outro Catecismo, ainda que tivesse sido por nós approvado.

APROBATA

ARCYBISKUP METROPOLITA

Archidyecezyi Św. Sebastyana w Rio de Janeiro

i Biskupi

Prowincyi Kościelnej południowo brazylijskiej

Duchowieństwu Świeckiemu i Zakonnemu i wszystkim

Wiernym naszych dyecezyi pozdrowienie, pokój

i błogosławieństwo

w Panu Naszym Jezusie Chrystusie.

Stosownie do uchwały powziętej na Synodzie Kościelnym, łacińsko - amerykańskim, art. 708. My Arcybiskup-Metropolita archidyecezyi Św. Sebastyana w Rio de Janeiro i Biskupi Prowincyi Kościelnej południowo-brazylijskiej zebrani na obrady w dzień Uroczystości Narodzenia Najśw. Maryi Panny zatwierdzamy niniejszy Katechizm czyli Krótki Zbiór zasad Religii św. rzymsko-katolickiej przeznaczony dla nauczania dzieci i rozporządzamy, aby katechizm ten z wykluczeniem wszystkich innych katechizmów, chociażby dawniej zaaprobowanych, był używany do nauki religii św. po kościołach, kaplicach i szkołach.

Approvamos tambem o Appendice com as orações e devoções nelle incluidas; e recomendamos com todo o empenho este livrinho a todos os fieis de nossas Dioceses para o uso proprio; aos Revdos. Parochos e ao Clero Secular e Regular, para que o propaguem, espalhem e o insinuem aos paes de familia, mestres e a todas as pessoas que delles dependerem.

Brevemente será publicado o Nosso Catecismo maior para complemento da instrucção que começou por este Resumo.

Sanctuario da Aparecida, 7 de Setembro de 1904.

† Joaquim, *Arcebispo do Rio de Janeiro.*

† João, *Bispo de Diamantina.*

† Carlos, *Bispo de Cuyabá.*

† Claudio José, *Bispo do Rio Grande do Sul.*

† Silverio, *Bispo de Marianna.*

† José, *Bispo de S. Paulo.*

† João, *Bispo de Pouso Alegre.*

† Fernando, *Bispo do Espirito Sancto.*

† João, *Bispo de Petropolis.*

† Duarte, *Bispo de Corityba.*

† Joaquim, *Bispo de Bagis e Coadjutor do Bispo de Diamantina.*

Aprobujemy również „Dodatek“ z modlitwami i innemi nabożeństwami i polecamy usilni tę książeczkę wszystkim wiernym Naszych dyecezyi do użytku osobistego; zaś Wielebnych Księży Proboszczów i wszystkich innych Duchownych tak świeckich jak i zakonnych, prosimy o gorliwe zajęcie się rozszerzaniem niniejszego katechizmu między rodzicami, nauczycielami i osobami które ich pieczy są poruczone.

Nieza długo będzie wydany Nasz Katechizm Większy dla uzupełnienia nauki religii św. nie objętej niniejszym małym Katechizmem.

W dniu Uroczystości Narodzenia Najśw. Maryi Panny 7 września 1904. r.

† Joachim, *Arcybiskup z Rio de Janeiro.*

† Jan, *Biskup z Dyamentyny.*

† Karol. *Biskup z Kuyaby.*

† Klaudyusz Józef, *Biskup z Rio Grande do Sul.*

† Sylweryusz, *Biskup z Maryanny.*

† Józef, *Biskup z S. Paulo.*

† Jan, *Biskup z Pouso-Alegre.*

† Ferdynand, *Biskup z Espirito Sancto.*

† Jan, *Biskup z Petropolis.*

† Edward, *Biskup z Kurytyby.*

† Joachim, *Biskup z Bagis i Sufragan Biskupa z Dyamentyny.*

INTRODUÇÃO
DO
VENERAVEL CARDEAL BELLARMINO.

(Leia-se).

Quando se ensina a Doutrina Christã ás pessoas simplices, convem que se attenda a duas cousas: á necessidade, e á capacidade. Pelo que toca á primeira, precisa-se ensinar quatro cousas: primeiro, o Symbolo da Fé, para saber o que se deve crer; depois a Oração Dominical com a Saudação Angelica para saber o que se deve esperar, e de quem, e a quem se deve recorrer para poder alcançar o que se pede; posto que se não deya ensinar estas duas orações aos meninos primeiro do que o Credo, ou conjunctamente, para os não confundir com tanta cousa. Em terceiro lugar os dez Mandamentos da Lei de Deus, e os da Sancta Egreja, que a todos pertencem, para que saibam o que devem obrar conforme a caridade para com Deus, e para com o proximo. Finalmente os sete Sacramentos, que são os instrumentos, que Deus instituiu para se receber, conservar, e augmenta a graça, e os dons celestes, e em particular a Virtudes Theologaes, Fé, Esperança e Caridade e a remissão dos peccados, Isto se prova pelo Catecismo do Concilio de Trento, sem duvida

WSTĘP

WIELEBNEGO KARDYNAŁA BELLARMINA.

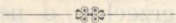
Przy wykładaniu prawd wiary św. prostym ludziom powinno się uważać na dwie rzeczy: na to, co konieczne i na ich zdolność pojmowania. Co się tyczy pierwszego, trzeba się starać o wyuczenie ich czterech następujących rzeczy: 1. Składu Apostolskiego czyli Wierzę w Boga, aby wszyscy wiedzieli, w co mają wierzyć. 2. Modlitwy Pańskiej i Pozdrowienia Anielskiego, aby wiedzieli, czego i od kogo mają się spodziewać i do kogo się uciekać z prośbami w nadziei, że będą wysłuchani; sądzimy bowiem, że nie powinno się dzieci uczyć tych modlitw przed Wierzę w Boga ani równocześnie, aby nie pomieszały tak ważnej rzeczy. 3. Przykazań Bożych i Kościelnych odnoszących się do wszystkich, aby znali obowiązki swoje względem Boga i bliźniego. 4. wreszcie siedmiu Sakramentów św. które są źródłami ustanowionemi przez P. Boga dla pozyskania, zachowania i pomnażania łaski Bożej i innych darów niebieskich, a w szczególności cnot teologicznych: Wiary, Nadziei i Miłości, a także sposobu na zjednanie przebaczenia grzechów. Podział ten poleca katechizm Soboru Trydenckiego, który

Catecismo Resumido

— DA —

Doutrina Christã.

Persignar-se

Pelo signal da sancta cruz †, livrae-nos Deus, Nosso Senhor †, de nossos inimigos †. Em nome do Padre, e do Filho † e do Espirito Sancto. Amen.

Credo.

Creio em Deus Padre, Todopoderoso, Cre-
ador do céu e da terra. E em Jesus Chri-
sto um só seu Filho, Nosso Senhor. O qual
foi concebido do Espirito Sancto, nasceu de
Maria Virgem. Padeceu sob o poder de Pon-
cio Pilatos, foi crucificado, morto e sepultado.
Desceu aos infernos, ao terceiro dia resurgiu
dos mortos. Subiu aos céos, está assentado á
mão direita de Deus Padre Todopoderoso.
Donde ha de vir a julgar os vivos e os mor-
tos. Creio no Espirito Sancto. A Sancta Igreja

KATECHIZM

CZYLI

Krótki Zbiór zasad

WIARY CHRZEŚCJAŃSKIEJ.

Znak Krzyża św.

Przez znak Krzyża św. † wybaw nas Pa-
nie Boże † od naszych nieprzyjaciół †. W
imię Ojca i Syna † i Ducha Świętego Amen.

Wierzę w Boga.

Wierzę w Boga Ojca, Wszechmogącego
Stworzyciela nieba i ziemi. — I w Jezusa
Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego.
— Który się począł z Ducha Świętego, naro-
dził się z Maryi Panny. Umęczon pod Pons-
kim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.
Zstał do piekieł, trzeciego dnia zmartwych-
wstał. Wstał na niebios, siedzi na prawicy
Boga Ojca Wszechmogącego. Stamtąd przyj-
dzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w
Ducha Świętego. Święty Kościół powszechny,

Catholica, a Comunhão dos Sanctos. A remissão dos peccados A resureição da carne. A vida eterna. Amen.

Padre Nosso.

Padre Nosso, que estaes nos céos. Sanctificado seja o vosso nome. Venha a nós o vosso reino. Seja feita a vossa vontade, assim na terra como no céu. O pão nosso de cada dia nos dae hoje. E perdoai-nos as nossas dividas, assim como nós perdoamos aos nossos devedores. E não nos deixeis cahir em tentação. Mas livrai-nos do mal. Amen.

Ave Maria.

AVE, Maria, cheia de graça, o Senhor é com vosco, bemdicta sois vós entre as mulheres, bemdicto é o fructo do vosso ventre, Jesus. Sancta Maria, Mãe de Deus, rogai por nós. peccadores, agora e na hora da nossa morte. Amen.

Salve-Rainha.

Salve, Rainha, Mãe de misericordia, vida, doçura e esperança nossa salve! A vós bradamos os degradados filhos de Eva; a vós suspiramos, gemendo e chorando neste valle de lagrimas. Eia, pois, advogada nossa, esses

Świętych obcowanie. Grzechów odpuszczenie.
Ciała zmartwychwstanie. Żywot wieczny. Amen.

Ojcze nasz.

Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech. Święć się Imię Twoje. Przyjdź Królestwo Twoje. Bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódź nas na pokuszenie. Ale nas zbaw ode złego Amen.

Zdrowaś Maryo.

Zdrowaś Maryo, łaskiś pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Maryo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

Witaj, Królowo.

Witaj, Królowo, Matko litości, życie, słodkości i nadziejo nasza, witaj! Do Ciebie wołamy wygnańcy. synowie Ewy, Do Ciebie wzdychamy jęcząc i płacząc na tym łożu pa-dole. A przeto, Orędowniczko nasza, Twoje

vossos olhos misericordiosos a nós volvei: e depois deste desterro nos mostraes a Jesus, bemdicto fructo do vosso ventre, ó clemente, ó piedosa, ó doce sempre Virgem Maria. Rogae por nós, Sancta Mãe de Deus, para que sejamos dignos das promessas de Christo.

Mandamentos da lei de Deus.

Os Mandamentos da lei de Deus são dez: *os tres primeiros pertencem á honra de Deus, e os outros sete ao proveito do proximo.*

- 1.º Amar o Deus sobre todas as cousas;
- 2.º Não tomar seu Sancto Nome em vão;
- 3.º Guardar os Domingos e festas;
- 4.º Honrar pae e mãe;
- 5.º Não matar;
- 6.º Não peccar contra a castidade;
- 7.º Não furtar;
- 8.º Não levantar falso testemunho;
- 9.º Não desejar a mulher do proximo;
- 10.º Não cobiçar as cousas alheias.

Estes dez Mandamentos se encerram em dous: Amar a Deus sobre todas as cousas, e ao proximo como a nós mesmos,

miłosierne oczy obróć na nas i Jezusa, błogosławiony owoc żywota Twego po tem wygnaniu nam okaż, o łaskawa, o litościwa, o słodka Panno Maryo!

Dziesięcioro Bżęgo przykazania.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przedemną.
2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga Twęgo nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca twęgo i matkę twoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów naprzeciw bliźniemu twemu fałszywego świadectwa.
9. Nie pożądaj żony bliźnego twęgo.
10. Ani domu, ani sługi, ani służebnicy, ani wołu, ani osła, ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Z tych dziesięciu przykazań, trzy pierwsze odnoszą się do chwały Boga; reszta siedem odnosi się do postępowania z bliźnim: wszystkie zaś powyższe przykazania mieszczą się w dwóch przykazaniach następujących:

Będziesz miłował Pana Boga Twęgo ponad wszystkie stworzenia, a bliźnego twęgo, jak siebie samego.

Mandamentos da Igreja.

Os Mandamentos da Igreja são cinco:

- 1.º Ouvir Missa inteira nos Domingos e festas de guarda;
- 2.º Confessar-se ao menos uma vez cada anno;
- 3.º Commungar ao menos pela Paschoa da Resurreição;
- 4.º Jejuar e abster se de carne, quando manda a Sancta Madre Igreja;
- 5.º Pagar dizimos segundo o costume.

Sacramentos.

Os Sacramentos, instituidos por Jesus Christo, são sete:

- 1.º Baptismo;
- 2.º Confirmação;
- 3.º Eucharistia;
- 4.º Penitencia ou Confissão;
- 5.º Extrema Unção;
- 6.º Ordem;
- 7.º Matrimonio.

Pięć przykazań kościelnych.

1. Postanowione od Kościoła dni święte święcić.
2. Mszy św. w niedziele i dni świąteczne z uczciwością i nabożeństwem słuchać.
3. Nakazane w pewne dni posty i od niektórych pokarmów wstrzymanie zachować.
4. Przynajmniej raz w rok spowiadać się i około Wielkanocy przyjąć Komunię św.
5. Dziesięciny kościelne wiernie oddawać.

Sakramenta święte.

Siedem jest Sakramentów świętych, ustanowionych przez Chrystusa Pana, a mianowicie:

1. Chrzest.
2. Bierzmowanie.
3. Ciało i Krew Pańska
4. Pokuta czyli Spowiedź święta
5. Ostatnie Olejem Świętym namaszczenie
6. Kapłaństwo
7. Małżeństwo.

**Actos da fé, esperança, caridade,
contricção e confissão.**

ACTO DE FÉ.

EU creio firmemente, que ha um só Deus, em tres pessoas, realmente distinctas, Padre, Filho e Espirito Sancto: que dá o ceo aos bons, e o inferno aos máos para sempre. Creio que o Filho de Deus se fez homem, padeceu e morreu na cruz para salvar-nos. e que ao terceiro dia resuscitou. Creio tudo o mais que crê e ensina a Sancta Egreja Catholica Apostolica Romana, porque Deus, verdade infallivel, lh'o revelou. E nesta crença quero viver e morrer.

ACTO DE ESPERANÇA.

EU espero, meu Deus, com firme confiança, que pelos merecimentos de meu Senhor Jesus Christo me dareis a salvação eterna e as graças necessarias para conseguil-a. porque vós, summamente bom e poderoso o haveis promettido a quem observar fielmente os vossos mandamentos, como eu proponho fazer com vosso auxilio.

Akty.

wiary, nadziei, miłości i żalu za grzechy i spowiedź powszechna.

AKT WIARY.

Wierzę mocno, że jest tylko jeden Bóg w trzech osobach rzeczywiście oddzielnych, Ojciec, Syn i Duch Święty; wierzę, że tenże Bóg dobrym daje niebo, a złych karze piekłem. Wierzę, że Syn Boży dla naszego zbawienia stał się człowiekiem, cierpiał i umarł na krzyżu a trzeciego dnia zmartwychwstał. Wierzę nakoniec we wszystko w co wierzy i czego naucza Kościół święty, rzymsko-katolicki i apostolski, ponieważ sam Bóg, prawda nieomylna to jemu objawił i oświadczam, że w tej świętej wierze pragnę żyć i umierać.

AKT NADZIEI.

Mam mocną nadzieję, o Boże mój, że dla zasług Pana naszego Jezusa Chrystusa udzielisz mi zbawienia wiecznego i wszystkich łask niezbędnych do osiągnięcia chwały wiecznej, ponieważ Ty jako Bóg wszechmocny i nieskończenie dobry to mi obiecałeś, jeśli zachowam wiernie przykazania Twoje, co też przy pomocy łaski Twojej czynić postanawiam.

ACTO DE CARIDADE.

EU vos amo, meu Deus, de todo o meu coração e sobre todas as cousas, porque sois infinitamente bom e amavel, e antes quero perder tudo que offender-vos. Por amor de vós amo ao meu proximo como a mim mesmo.

ACTO DE CONTRIÇÃO.

Senhor meu Jesus Christo, Deus e Homem verdadeiro, Creador e Redemptor meu, por serdes vós quem sois, summamente bom e digno de ser amado, e porque vos amo e estimo sobre todas as cousas, peza-me, Senhor, de todo o meu coração, de vos ter offendido; e proponho firmemente, ajudado com os auxilios de vossa divina graça, emendar-me e nunca mais vos tornar a offender, e espero alcançar o perdão de minhas culpas, pela vossa infinita misericordia. Amen.

CONFISSÃO

EU peccador me confesso a Deus todo poderoso, á bemaventurada sempre Virgem Maria, ao bemaventurado S. Miguel Archanjo, ao bemaventurado S. João Baptista, aos Sanctos Apostolos S. Pedro e S. Paulo, a todos os Sanctos, e a vós, padre, que pequei mui-

AKT MIŁOŚCI.

Boże mój, ponieważ jesteś najwyższem i najdoskonalszem Dobrem, godnem naszej miłości, kocham Cię z całego serca i nadewszystko i jestem gotów raczej wszystko utracić, niżeli Ciebie obrazić. A dla miłości Twojej kocham także bliźniego mego, jak siebie samego.

AKT ŻALU ZA GRZECZY.

Panie mój, Jezu Chryste, Boże Stwórcu i Zbawicielu mój, ponieważ jesteś najwyższem Dobrem i godzien kochania nad wszystkie rzeczy, przeto Cię kocham i żal mi o Panie z całego serca, że Cię obraziłem. Postanawiam mocno wsparty łaską Twoją poprawić się i nigdy więcej nie grzeszyć. Ufam też, że dla nieskończonego miłosierdzia Twego przebaczysz mi wszystkie grzechy moje.

SPOWIEDŹ POWSZECHNA.

Ja grzeszny człowiek spowiadam się Bogu Wszechmogącemu, Błogosławionej Maryi zawsze Pannie, Błogosławionemu Michałowi Archaniołowi, Błogosławionemu Janowi Chrzcicielowi, Świętym Apostołom Piotrowi i Pawłowi, Wszystkim Świętym i tobie, Ojcze, bom

tas vezes por pensamentos, palavras e obras
por minha culpa, minha culpa, minha maxi-
ma culpa. Portanto, peço e rogo á bemaven-
turada sempre Virgem Maria, ao bemaventu-
rado S. João Baptista, aos Sanctos Apostolos
S. Pedro e S. Paulo, a todos os Sanctos e a
vós, padre, que rogueis por mim a Deus Nos-
so Senhor.

zgrzeszył bardzo myślą, mową i uczynkiem:
moja wina, moja wina, moja bardzo wielka
wina. Przeto błagam Błogosławioną Maryę
zawsze Panne, Błogosławionego Michała Ar-
chaniola, Błogosławionego Jana Chrzciciela,
Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Wszy-
stkich Świętych i ciebie, Ojcze abyście się
modlili za mną do Pana Boga naszego.

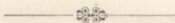

Catecismo Resumido

— DA —

Doutrina Christã.

Dos Mysterios principaes e de algumas verdades fundamentaes de nossa fé.

LIÇÃO I.

DO SIGNAL DA CRUZ.

1. P. *Sois Christão?*
R. Sim, sou christão, pela graça de Deus.
2. P. *Que é ser christão?*
R. Ser christão é ser baptisadô, crer e professar a doutrina de Christo.
3. P. *De qæe modo o homem se fez christão?*
R. O homem se fez christão recebendo o baptismo.
4. P. *Qual é o signal do christão?*
R. O signal do christão é o signal da cruz.

KATECHIZM

CZYLI

Krótki Zbiór zasad

RELIGII ŚWIĘTEJ RZYMSKO-KATOLICKIEJ.

O głównych tajemnicach i niektórych fundamentalnych prawdach wiary chrześcijańskiej.

LEKCJA I.

O ZNAKU KRZYŻA ŚWIĘTEGO.

1 P. *Czy jesteś chrześcijaninem?*

O. Tak, jestem chrześcijaninem z łaski Bożej.

2 P. *Cóż to znaczy być chrześcijaninem?*

O. Być chrześcijaninem znaczy dać się ochrzcić, wierzyć i wyznawać naukę Chrystusa Pana.

3. P. *Przez co człowiek się staje chrześcijaninem?*

O. Człowiek staje się chrześcijaninem przez przyjęcie Chrztu świętego.

4 P. *Jakim znakiem okazujesz, że jesteś chrześcijaninem?*

O. Okazuję to znakiem krzyża świętego.

5 P. *De quantos modos é o signal da Cruz?*

R. O signal da Cruz é de dous modos: *persignar e benzer.*

6 P. *Que é persignar?*

R. *Persignar* é fazer trez cruzes com o dedo pollegar da mão direita aberta: a primeira na testa, para que Deus nos livre dos máos pensamentos; a segunda na bocca, para que Deus nos livre das más palavras; a terceira no peito, para que Deus nos livre das más obras que nascem do coração, dizendo:

Pelo signal da sancta cruz ✠, livrae-nos Deus, Nosso Senhor ✠, de nossos inimigos ✠.

7 P. *Que é benzer?*

R. *Benzer* é fazer uma cruz com a mão direita aberta da testa ao peito, e do hombro esquerdo ao direito, dizendo:—Em nome do Padre, e do Filho ✠, e do Espirito Sancto. Amen.

8 P. *Por que o signal da cruz é o signal do Christão?*

5 P. *W iloraki sposób można robić znak krzyża św.?*

O. Znak krzyża św. można robić w dwójaki sposób.

6 P. *Jak się robi znak krzyża św. pierwszym sposobem?*

O. Robi się trzy znaki krzyża św. wielkim palcem ręki prawej z dłonią otworzoną: jeden na czole, w tym celu, aby Pan Bóg zachował nas od złych myśli, drugi na ustach, aby Pan Bóg zachował nas od złych mów; trzeci na piersiach, aby Pan Bóg zachował nas od złych uczynków, które się w sercu rodzą i mówimy równocześnie następujące słowa:

Przez znak krzyża świętego † wybaw nas Panie Boże † od naszych nieprzyjaciół. †

7 P. *Jak się robi znak krzyża świętego drugim sposobem?*

O. Dłoń prawej ręki otworzoną kładzie się na czole i mówi „W imię Ojca”, potem kładzie się też dłoń na piersi i mówi się „i Syna” dalej na ramię lewe, mówiąc, „Ducha” nareszcie na ramię prawe, mówiąc, „Świętego” Amen.

8 P. *Dlaczego znak krzyża św. jest znakiem, po którym można poznać chrześcijanina?*

O. Dlatego znak krzyża św. jest znakiem, po którym można poznać chrześcijanina, że przedstawia najważniejsze tajemnice wiary naszej świętej!

9 P. *Które to są najważniejsze tajemnice wiary św.?*

O. Najważniejsze tajemnice wiary świętej są: Jedność Bóstwa, Troistość Osób w Bogu, Wcielenie Syna Bożego, Jego Męka, Śmierć i Zmartwychwstanie.

10 P. *Co chcesz wyrazić mówiąc: Jedność Bóstwa?*

O. Jedność Bóstwa znaczy to powiedzieć, że jest tylko jeden Bóg.

11 P. *Co chcesz wyrazić mówiąc: Troistość Osób w Bogu?*

O. Mówiąc „Troistość Osób w Bogu” chcę wyrazić, że w jednym tylko co do istoty Bogu, są trzy Osoby rzeczywiście oddzielne, mianowicie: Ojciec, Syn i Duch Święty.

12 P. *Czy zbawienną jest rzeczą czynić często znak krzyża świętego?*

O. Bardzo zbawienną jest rzeczą czynić często znak krzyża św., bo pobożne czynienie znaku krzyża św. ożywia w nas wiarę, uzbraja nas we walce z pokusami i jedna nam wiele innych łask Bożych.

R. O signal da cruz é o signal do christão, porque indica os mysterios principaes de nossa fé.

9 P. *Quaes são os mysterios principaes de nossa fé?*

R. Os mysterios principaes de nossa fé são: a Unidade e Trindade de Deus, a Encarnação, Paixão, Morte e Resurreição de Nosso Senhor Jesus Christo.

10 P. *Que quer dizer unidade de Deus?*

R. Unidade de Deus quer dizer que ha um só Deus.

11 P. *Que quer dizer Trindade de Deus?*

R. Trindade de Deus quer dizer que em um só Deus ha tres pessoas realmente distinctas: Padre, Filho e Espirito Sancto.

12 P. *E' cousa util fazer muitas vezes o signal da Cruz?*

R. Fazer muitas vezes o signal da Cruz é cousa utilissima, comtanto que se faça com devoção, porque este signal tem a virtude de avivar a fé, expellir as tentações e alcançar-nos de Deus muitas graças.

LIÇÃO II.

DO CONHECIMENTO DE DEUS E DE NOSSO FIM

1 P. *Quem nos creou?*

R. Foi Deus quem nos creou.

2 P. *Para que fim Deus nos creou?*

R. Deus nos creou para conhecê-lo e servir-o neste mundo, e depois gozál-o para sempre no outro.

3 *Que recompensa dá Deus aos que o amam e servem neste mundo?*

R. Aos que o amam e servem neste mundo. Deus dá, em recompensa, o céu para sempre.

4 P. *Que se goza no céu?*

R. No céu goza-se a vista de Deus e todos os bens sem mistura de mal.

5 P. *Como castiga Deus os que neste mundo não o amam nem servem?*

R. Os que neste mundo não amam nem servem a Deus terão em castigo o inferno.

6 P. *Que se soffre no inferno?*

R. No inferno se soffre a privação da vista de Deus, o fogo eterno e todos os males sem mistura de bem.

LEKCJA II.

O POZNANIU BOGA I O NASZEM PRZEZNACZENIU.

1 P. *Kto nas stworzył?*

O. Pan Bóg nas stworzył.

2 P. *Na co nas Pan Bóg stworzył?*

O. Pan Bóg stworzył nas na to, abyśmy Boga znali, Jemu wiernie na tym świecie służyli a po śmierci abyśmy na wieki do nieba się dostali.

3 P. *Jak wynagradza Pan Bóg tych, którzy Go miłują i wiernie Jemu służą?*

O. Pan Bóg wynagradza tych, którzy Go miłują i wiernie Jemu służą w ten sposób, że daje im niebo na wieki wieków.

4 P. *Na czem polega szczęśliwość niebieska?*

O. Szczęśliwość niebieska polega na widzeniu Boga twarzą w twarz i na używaniu wszelkich dóbr bez przymieszki złego.

5 P. *Jak karze Pan Bóg tych, którzy Go na tym świecie nie miłują i Jemu nie służą?*

O. Takich ludzi, co Pana Boga nie miłują i Jemu nie służą, karze Bóg piekłem.

6 P. *Co cierpią dusze skazane do piekła?*

O. Dusze skazane do piekła nie oglądają Pana Boga, cierpią męki ognia piekielnego i doznają wszelkich boleści bez żadnej ulgi.

LIÇÃO III.

1 P. *Quem é Deus?*

R. Deus é um espirito perfeitissimo, creador e senhor do céu e da terra.

2 P. *Quantos deuses ha?*

R. Não ha mais que um só Deus.

3 P. *Quantas pessoas ha em Deus?*

R. Em Deus ha tres pessoas realmente distinctas: o Padre. o Filho e o Espirito Sancto.

4 P. *Como se chama este mysterio?*

R. Chama-se mysterio da SS. Trindade.

5 P. *Qual é a primeira pessoa da SS. Trindade?*

R. A primeira pessoa da SS. Trindade é o Padre.

6 P. *Qual é a segunda pessoa da SS. Trindade?*

R. A segunda pessoa da SS. Trindade é o Filho.

7 P. *Qual é a terceira pessoa da SS. Trindade?*

R. A terceira pessoa da SS. Trindade é o Espirito Sancto.

8 P. *O Padre é Deus?*

LEKCJA III.

1 P. *Co jest Bóg?*

O. Bóg jest to Duch nieskończenie doskonały, Stwórca i Pan nieba i ziemi.

2 P. *Czy jest więcej bogów, aniżeli jeden?*

O. Nie; jest tylko jeden Bóg.

3 P. *Ile jest Osób w Bogu?*

O. W Bogu są trzy Osoby, rzeczywiście oddzielne: Ojciec, Syn i Duch Święty.

4 P. *Jak się ta tajemnica o jednym Bogu w trzech Osobach nazywa?*

O. Nazywa się tajemnicą Trójcy Przenajświętszej.

5 P. *Która jest pierwsza Osoba Trójcy Przenajświętszej?*

O. Pierwszą Osobą Trójcy Przenajświętszej jest Ojciec.

6. P. *Która jest druga Osoba Trójcy Przenajświętszej?*

O. Drugą Osobą Trójcy Przenajświętszej jest Syn.

7 P. *Która jest trzecia Osoba Trójcy Przenajświętszej?*

O. Trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej jest Duch Święty.

8 P. *Czy Ojciec jest Bogiem?*

R. Sim, o Padre é Deus, o Filho é Deus e o Espírito Sancto é Deus

9 *Então são tres Deuses?*

R. Não; são tres pessoas distinctas e um só Deus verdadeiro.

10 P. *Porque estas tres pessoas são um só Deus?*

R. Porque estas tres pessoas têm a mesma natureza divina.

11 P. *Qual destas tres pessoas é a maior, a mais poderosa e a mais sabia?*

R. Estas tres pessoas são eguaes, porque têm a mesma natureza divina, a mesma grandeza, o mesmo poder e a mesma sabedoria.

12 P. *O Padre não existiu antes do Filho e do Espirito Sancto?*

R. O Padre não existiu antes do Filho e do Espirito Sancto, porque tanto é eterno o Filho e o Espirito Sancto como o Padre.

LIÇÃO IV.

1 P. *Qual das tres pessoas da SS. Trindade se fez homem?*

R. Fez-se homem a segunda pessoa da SS. Trindade, isto é, o Filho.

2 P. *Como se fez homem o Filho de Deus?*

O. Tak: Ojciec jest Bogiem, Syn jest Bogiem i Duch Święty jest Bogiem.

9 P. *Czy więc jest trzech Bogów?*

O. Nie; jest tylko jeden Bóg w trzech Osobach oddzielnych.

10 *Dlaczego te trzy Osoby są tylko jednym Bogiem?*

O. Dlatego, że wszystkie trzy Osoby mają jedną i tę samą naturę Boską.

11 P. *Czy jest która z tych trzech Osób większą, potężniejszą i mędrszą?*

O. Nie; wszystkie trzy Osoby są sobie równe, ponieważ mają jedną i tę samą naturę Boską, tę samą wielkość, tę samą wszechmoc; tę samą mądrość.

12 P. *Czy Bóg Ojciec jest starszy od Syna i Ducha Świętego?*

O. Bóg Ojciec nie jest starszy od Syna i Ducha Świętego, ponieważ Syn i Duch Święty jest równie odwieczny, jak Bóg Ojciec.

LEKCJA IV.

1 P. *Która Osoba Trójcy Przenajświętszej stała się człowiekiem?*

O. Człowiekiem stała się druga Osoba Trójcy Przenajświętszej tj. Syn Boży.

2 P. *W jaki sposób Syn Boży stał się człowiekiem?*

R. O Filho de Deus se fez homem, tomando um corpo e uma alma, como nós temos, nas entranhas purissimas da Virgem Maria, por obra do Espirito Sancto.

3 P. *Como se chama este mysterio?*

R. Chama-se o mysterio da Encarnação.

4 P. *O Padre e o Espirito Sancto tambem se encarnaram?*

R. O Padre e o Espirito Sancto não se encarnaram, mas encarnou-se sómente o Filho.

5 P. *Quando o Filho de Deus se fez homem, deixou de ser Deus?*

R. Quando o Filho de Deus se fez homem, não deixou de ser Deus, mas permanecendo verdadeiro Deus, começou a ser tambem verdadeiro homem.

6 P. *Como se chama o Filho de Deus feito homem?*

R. O Filho de Deus, feito homem, chama-se Jesus Christo.

7 P. *Que é pois Jezus Christo?*

R. Jesus Christo é verdadeiro Deus e verdadeiro homem.

8 P. *Quem é o Pae de Jezus Christo?*

R. O Pae de Jezus Christo é o Padre eterno, isto é, a primeira pessoa da Sanctissima Trindade.

2 O. Syn Boży stał się człowiekiem przez to że wziął za sprawą Ducha Świętego ciało i duszę ludzką w żywocie Przczystej Dziewicy Maryi.

3 P. *Jak nazywamy tę tajemnicę?*

O. Nazywamy tajemnicą Wcielenia Syna Bożego.

4 P. *Czy Bóg Ojciec i Duch Święty także wzięli na siebie ciało i duszę ludzką?*

O. Nie; Bóg Ojciec i Duch Święty nie wzięli na siebie ciała i duszy ludzkiej; zrobił to tylko Syn Boży.

5 P. *Czy Syn Boży stawszy się człowiekiem, przestał być Bogiem?*

O. Syn Boży stawszy się człowiekiem nie przestał być Bogiem, lecz pozostając Bogiem prawdziwym, stał się jeszcze prawdziwym człowiekiem.

6 P. *Jak się nazywa Syn Boży, który stał się człowiekiem?*

O. Nazywa się Jezus Chrystus.

7 P. *Czem jest Jezus Chrystus?*

O. Jezus Chrystus jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem.

8 P. *Kto jest Ojcem Pana Jezusa?*

O. Ojcem Pana Jezusa jest Bóg Ojciec Przedwieczny czyli pierwsza Osoba Trójcy Przenajświętszej.

9 P. *Não teve Jesus Christo um pae tambem na terra?*

R. Não, Jesus Christo não teve pae terreno, mas sómente mãe, que é a Virgem Maria.

10 P. *Porque se fez homem o Filho de Deus?*

R. O Filho de Deus se fez homem para nos salvar.

11 P. *Não nos podíamos salvar, si o Filho de Deus não se fizesse homem?*

R. Si o Filho de Deus não se fizesse homem, não nos podíamos salvar, porque pelo peccado de Adão, nosso primeiro pae, ficámos escravos do demonio, excluidos para sempre do céu.

12 P. *Onde nasceu Jesus Christo?*

R. Jesus Christo nasceu em Belém, e foi collocado num presepio.

13 P. *Que fez Jesus Christo para nos salvar?*

R. Jesus Christo para nos salvar padeceu e morreu na Cruz.

14 P. *Jesus Christo morreu em quanto Deus, ou em quanto homem?*

R. Jesus Christo morreu em quanto homem, por que em quanto Deus não podia padecer nem morrer.

9 P. Czy *Pan Jezus* jako człowiek miał także ojca na ziemi?

O. Nie; Pan Jezus jako człowiek nie miał ojca na ziemi: miał tylko matkę, którą jest Najświętsza Marya Panna.

10 P. *Dlaczego Syn Boży stał się człowiekiem?*

O. Syn Boży stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

11 P. *Czy moglibyśmy być zbawieni, gdyby Syn Boży nie był się stał człowiekiem?*

O. Gdyby Syn Boży nie był się stał człowiekiem, nie moglibyśmy być zbawieni, ponieważ przez grzech Adama, naszego pierwszego rodzica, staliśmy się niewolnikami szatana i utraciliśmy na wieki wieków prawo do nieba.

12 P. *Gdzie się narodził Pan Jezus?*

O. Pan Jezus narodził się w Betlejem, w stajence.

13 P. *Co uczynił Pan Jezus dla naszego zbawienia?*

O. Pan Jezus dla naszego zbawienia cierpiał i umarł na krzyżu.

14 P. *Czy Pan Jezus umarł jako Bóg, czy jako człowiek?*

O Pan Jezus umarł jako człowiek, ponieważ jako Bóg nie mógł cierpieć ani umrzeć.

15 P. *Quantos dias Jesus Christo esteve morto?*

R. Jesus Christo esteve morto tres dias incompletos, a saber, parte da sexta, todo o sabbado e parte do domingo.

16 P. *Que fez Jesus Christo depois dos tres dias?*

R. Jesus Christo ao terceiro dia resuscitou glorioso e triumphante, para nunca mais morrer, e quarenta dias depois subiu ao céu.

17 P. *Onde está Jesus Christo?*

R. Jesus Christo emquanto Deus está em todo logar, emquanto Deus e homem está no céu e no SS. Sacramento do altar.

LIÇÃO V.

1. P. *Jesus Christo não voltará outra vez á terra?*

R. Sim, Jesus Christo voltará outra vez á terra no fim do mundo, para julgar os vivos e os mortos.

2 P. *De que nos julgará Jesus Christo?*

R. Jesus Christo nos julgará de todo o bem e de todo mal que tivermos feito.

3 P. *Que succederá á nossa alma, logo depois da morte?*

15 P. *Jak długo Pan Jezus był umarły?*

O. Pan Jezus był umarły przez nie całe trzy dni, mianowicie przez część Wielkiego Piątku, przez całą Wielką Sobotę i przez część Wielkiej Niedzieli.

16 P. *Co się stało trzeciego dnia po śmierci Pana Jezusa?*

O. Trzeciego dnia zmartwychwstał chwalebnie Pan Jezus, aby więcej nie umierać a czterdziestego dnia po swoim zmartwychwstaniu wstąpił Pan Jezus do nieba.

17 P. *Gdzie jest Pan Jezus?*

O. Pan Jezus jako Bóg jest wszędzie obecny na każdym miejscu; zaś jako Bóg-Człowiek jest w niebie i w Najświętszym Sakramencie Ołtarza.

LEKCJA V.

1. P. *Czy Pan Jezus przyjdzie jeszcze raz na ziemię?*

O. Tak jest; Pan Jezus przyjdzie jeszcze raz na ziemię na końcu świata, aby sądzić żywych i umarłych.

2 P. *Z czego nas będzie sądził Pan Jezus?*

O. Pan Jezus będzie nas sądził z każdego dobrego i złego uczynku.

3. P. *Co się stanie z duszą naszą zaraz po śmierci?*

R. Nossa alma logo depois da morte se apresentará ao Tribunal de Jesus Christo para dar-lhe conta das suas obras.

4. P. *Haverá pois dois juizos?*

R. Com certeza haverá dous juizos, um particular logo depois da morte e outro universal, no fim do mundo.

5. P. *Depois do juizo particular para onde irá a alma?*

R. Depois do juizo particular a alma irá para o céu, ou para o purgatorio ou para o inferno.

6. P. *Qual é a alma que vae para o céu?*

R. Vae para o céu a alma que esta livre de todo o peccado e não tem pena alguma que pagar.

7. P. *Qual é a alma que vae para o purgatorio?*

R. Vae para o purgatorio a alma que tem ainda algum peccado venial, ou alguma pena que pagar.

8. P. *Qual é a alma que vae para o inferno?*

R. Vae para o inferno a alma que está em peccado mortal.

9. P. *O corpo ha de resuscitar um dia?*

R. O corpo resuscitará no dia do juizo universal.

Dusza nasza stanie zaraz po śmierci przed sąd Jezusa Chrystusa, aby zdać rachunek z wszystkich swoich uczynków.

4 P. *Ile razy będzie człowiek sądzony?*

O. Człowiek będzie z wszelką pewnością dwa razy sądzony; raz na sądzie szczegółowym natychmiast po śmierci, drugi raz na sądzie ostatecznym na końcu świata.

5 P. *Dokąd pójdzie dusza po sądzie szczegółowym?*

O. Po sądzie szczegółowym pójdzie dusza albo do nieba, albo do czyśca, albo do piekła.

6 P. *Która dusza pójdzie do nieba?*

O. Ta dusza pójdzie do nieba, która nie ma grzechu śmiertelnego ani żadnej kary do odpokutowania.

7 P. *Która dusza idzie do czyśca?*

O. Do czyśca idzie ta dusza, która ma jeszcze jakiś grzech powszedni albo jakąkolwiek karę do odpokutowania.

8 P. *Która dusza idzie do piekła?*

O. Do piekła idzie ta dusza która umiera w grzechu śmiertelnym.

9 P. *Czy ciało nasze zmartwychwstanie kiedy.*

O. Ciało nasze zmartwychwstanie w dzień sądu ostatecznego.

10 P. *E para onde irá então o corpo?*

R. O corpo reunido á alma seguirá a sorte della; si a alma fôr para o céu, o corpo irá com ella para o céu; si para o inferno, o corpo irá para o inferno.

11 P. *Quanto tempo ficarão os bons no céu?*

R. Os bons ficarão no céu para sempre.

12 P. *Quanto tempo os máos ficarão no inferno?*

R. Os máos ficarão no inferno para sempre.

13 P. *Por quantos peccados se póde cahir no inferno?*

R. Póde-se cahir no inferno até por um só peccado mortal.

14 P. *Que deve fazer o homem para se salvar.*

R. O homem para se salvar deve crer em Jesus Christo e observar a sua sancta lei.

Da Oração.

LIÇÃO VI.

1 P. *É necessario fazer oração?*

R. Sim, é necessario fazer oração; e devemos fazel-a muitas vezes; porque Deus nol-o ordena, e porque muitas graças que nos são necessarias para a salvação eterna,

10 P. *Dokąd pójdzie wtedy ciało nasze?*

O. Ciało połączywszy się z duszą podzieli jej los; jeżeli dusza zasłużyła sobie na niebo, to i ciało pójdzie do nieba; jeżeli zaś zasłużyła na piekło, to i ciało pójdzie do piekła.

11 P. *Jak długo będą sprawiedliwi w niebie?*

O. Sprawiedliwi będą w niebie przez całą wieczność.

12 P. *Jak długo będą grzesznicy w piekle?*

O. Grzesznicy będą w piekle przez całą wieczność.

13 P. *Za ile grzechów można się dostać do piekła?*

O. Do piekła można się dostać nawet za jeden grzech śmiertelny.

14 P. *Co ma czynić człowiek dla dostąpienia zbawienia?*

O. Człowiek powinien dla dostąpienia zbawienia wierzyć w Jezusa Chrystusa i zachowywać Jego święte przykazania.

O modlitwie

LEKCJA VI.

1 P. *Czy modlitwa jest potrzebna?*

O. Tak; modlitwa jest potrzebna; owszem powinniśmy często się modlić, gdyż nam to Bóg przykazał i wiele łask potrzebnych nam

Deus não nol-as concede senão por meio da oração.

2 P. *Qual é a mais excellente de todas as orações?*

R. A mais excellente de todas as orações é o *Padre Nosso*.

3 P. *Porque é o Padre Nosso a mais excellente de todas as orações?*

R. O *Padre Nosso* é a mais excellente de todas as orações, porque nos foi ensinado pelo próprio Jesus Christo.

4 P. *Que se contem no Padre Nosso?*

R. No *Padre Nosso* se contém tudo quanto devemos desejar, esperar e pedir a Deus.

5 P. *Que outra oração costumamos dizer depois do Padre Nosso?*

R. Depois do *Padre Nosso*, costumamos dizer a *Ave Maria* para pedirmos a protecção da SS. Virgem.

6 P. *É cousa boa e util implorar também a intercessão dos sanctos?*

R. É cousa utilissima implorar a intercessão dos sanctos, e devemos particularmente recorrer ao nosso Anjo da Guarda, aos sanctos do nosso nome, e aos sanctos Protectores da Diocese e da Parochia, onde residimos.

do zbawienia, daje nam Bóg jedynie przez modlitwę.

2 P. *Która jest najprzedniejsza modlitwa?*

O. Najprzedniejsza modlitwa jest modlitwa Pańska czyli „*Ojcze nasz*”.

3 P. *Czemu „Ojcze nasz” jest najprzedniejszą modlitwą?*

O. „*Ojcze nasz*” jest dlatego najprzedniejszą modlitwą, ponieważ nauczył nas jej sam Pan Jezus.

4 P. *Co zawiera w sobie „Ojcze nasz”?*

O. „*Ojcze nasz*” zawiera w sobie wszystko to, o co Pana Boga prosić i czego od Niego spodziewać się możemy.

5 P. *Jaką jeszcze odmawiamy modlitwę po „Ojcze nasz”.*

Po modlitwie „*Ojcze nasz*” odmawiamy jeszcze „*Zdrowaś Maryo*” w celu uproszenia sobie opieki Najświętszej Maryi Panny.

6 P. *Czy dobrą i pożyteczną rzeczą jest wzywać orędownictwa Świętych Pańskich?*

O. Jest bardzo pożyteczną rzeczą wzywać orędownictwa Świętych Pańskich a w szczególności mamy uciekać się do naszego Anioła Stróża, do naszych św. Patronów i Opiekunów dyecezyi i parafii, w których mieszkamy.

APPENDICE

Breve instrução sobre os Sacramentos da Confissão, da Communhão e da Chrisma.

I. — DA CONFISSÃO.

1 P. *Quantas cousas se requerem para fazer uma boa Confissão?*

R. Para fazer uma boa Confissão se requerem cinco cousas:

1.º Examinar bem a consciencia;

2.º Ter dôr dos peccados commettidos;

3.º Fazer proposito firme de não mais pecar;

4.º Accusar os peccados ao confessor;

5.º Fazer a penitencia que pelo confessor fôr imposta.

2 P. *Que cousa é o exame de consciencia?*

R. O exame de consciencia é uma diligente indagação dos peccados commettidos depois da ultima confissão bem feita.

3 P. *Que cousa é peccado?*

R. O peccado é a transgressão voluntaria da lei de Deus.

4 P. *O peccado é um grande mal?*

R. O peccado é o maior mal do mundo.

5 P. *Como se divide o peccado?*

R. O peccado se divide em mortal e venial.

DODATEK.

Krótką nauka o Spowiedzi, Komunii św. i Bierzmowaniu.

I. — O SPOWIEDZI.

1 P. *Ile jest warunków do godnego przyjęcia Sakramentu Pokuty św.*

O. Do godnego przyjęcia Sakramentu Pokuty św. jest pięć warunków.

1. Rachunek sumienia

2. Żal za grzechy

3. Mocne postanowienie poprawy

4. Spowiedź

5. Zadosyćuczynienie.

2 P. *Co to jest rachunek sumienia?*

O. Rachunek sumienia jest to uważne przypomnienie sobie grzechów po ostatniej dobrej spowiedzi popełnionych.

3 P. *Co to jest grzech?*

O. Grzech jest to dobrowolne przestąpienie przykazania Bożego.

4 P. *Czy grzech jest wielkiem złem?*

O. Grzech jest największym złem na świecie.

5 P. *Jakie mogą być grzechy?*

O. Grzechy mogą być śmiertelne i powszednie.

6 P. *Que é o peccado mortal?*

R. O peccado mortal é a transgressão de um preceito grave com plena advertencia do entendimento e consentimento da vontade.

7 P. *Porque o peccado se chama mortal?*

R. O peccado se chama mortal porque da morte á alma, privando-a da graça santificante, que é sua vida.

8 P. *Que é peccado venial?*

R. Peccado venial é a transgressão de um preceito leve, ou ainda de um grave, sem perfeita advertencia, ou sem pleno consentimento.

9 P. *Porque o peccado se chama venial?*

R. O peccado se chama venial porque se póde alcançar facilmente o perdão delle, e não tirá a vida da alma.

10 P. *De quantos modos se póde peccar?*

R. Podemos peccar por pensamentos, palavras, obras e omissão.

11 P. *Qué é peccado de omissão?*

R. Peccado de omissão é o que se commette faltando ao proprio dever, ou ás obrigações do proprio estado.

6 P. *Kto popełnia grzech śmiertelny?*

O. Grzech śmiertelny popełnia ten, co przestępuje przykazanie Boże we ważnej rzeczy z dostateczną uwagą i zupełnem przyzwoleniem.

7 P. *Dlaczego ten grzech nazywa się grzechem śmiertelnym?*

O. Grzech ten nazywa się śmiertelnym, bo zabija duszę tj. pozbawia ją łaski uświęcającej będącej jej życiem.

8 P. *Kto popełnia grzech powszedni?*

Grzech powszedni popełnia ten, kto przestępuje przykazanie Boże w małej rzeczy, albo też we ważnej ale bez dostatecznej uwagi i bez zupełnego przyzwolenia na grzech.

9 P. *Dlaczego znowu ten grzech nazywa się powszednim?*

O. Grzech ten nazywa się powszednim, ponieważ go łatwo i nieomal po wszystkie dni popełniamy i nie sprawdza utraty łaski uświęcającej — życia duszy.

10 P. *W iloraki sposób można zgrzeszyć?*

O. Można zgrzeszyć przez złe myśli, słowa i uczynki i przez zaniedbanie dobrego.

11 P. *Kto grzeszy opuszczeniem dobrego?*

O. Opuszczeniem grzeszy ten, kto nie pełni powinności swojej i kto zaniedbuje obowiązków stanu swojego.

12 P. *Que castigo merece o peccado?*

R. O peccado mortal merece as penas do inferno para sempre, ainda que seja um só; o peccado venial merece penas temporaes, nesta vida ou na outra.

13 P. *Quem commetteu peccado mortal não tem mais remedio senão ir para o inferno?*

R. Quem commetteu peccado mortal ainda tem um remedio, que Deus, em sua infinita misericordia nos deparou, que é o sacramento da penitencia ou confissão.

14 P. *Como nos devemos examiuar para fazer uma boa confissão?*

R. Para fazer uma bôa confissão devemos examinar pensando se havemos peccado ou com pensamentos, ou com as palavras, ou com as obras, ou com as omissões, contra os mandamentos de Deus, da Igreja e as obrigações do proprio estado.

15 P. *Depois que haveis examinado a vossa consciencia, que mais deveis fazer?*

R. Depois que tenho examinado a consciencia, procurarei excitar no coração a dor dos peccados.

16 P. *Como se excita a dôr dos peccados?*

12 P. *Na jaką karę zasługuje człowiek za grzech?*

O. Za grzech śmiertelny nawet za jeden zasługuje człowiek na piekło; za grzech zaś powszedni zasługuje na kary doczesne albo w tem albo w przyszłym życiu.

13 P. *Czy człowiek popełniwszy grzech śmiertelny nie może już uniknąć piekła?*

O. Człowiek popełniwszy grzech śmiertelny, może jeszcze uniknąć piekła, gdyż Bóg w nieprzebranem swoim miłosierdziu ustanowił Sakrament Pokuty św. czyli Spowiedź jako jedyny środek na zjednanie przebaczenia grzechów.

14 P. *W jaki sposób powinniśmy robić rachunek sumienia, aby odprawić dobrą spowiedź?*

O. Powinniśmy się zastanowić, czyśmy nie zgrzeszyli myślą, mową, uczynkiem i opuszczeniem dobrego przeciwko przykazaniom Bożym i Kościelnym i obowiązkom stanu naszego.

15 P. *Co jeszcze trzeba zrobić po rachunku sumienia?*

O. Po rachunku sumienia trzeba się starać obudzić szczery żal za grzechy.

16 P. *W jaki sposób można obudzić szczery żal za grzechy?*

R. A dôr dos peccados se excita, pedindo-a primeiramente a Deus, e depois pensando seriamente no inferno, que temos merecido, no paraizo que temos perdido, na bondade de DEUS que temos offendido.

17 P. *É necessaria a dôr dos peccados?*

R. A dôr dos peccados assim como o proposito de não offender mais a Deus, é tão necessaria, que, se ella faltar a confissão não vale.

18 P. *Fazei um acto de contrição?*

R. *Senhor meu Jesus Christo, Deus e Homem verdadeiro, Creador e Redemptor meu, por serdes vós quem sois, summamente bom e digno de ser amado e porque vos amo e estimo sobre todas as cousas, peza-me, Senhor, de todo o meu coração, de vos ter offendido; e proponho firmemente, ajudado com os auxilios de vossa divina graça, emendar-me e nunca mais vos tornar a offender, e espero alcançar o perdão de minhas culpas, pela vossa infinita misericordia. Amen.*

19 P. *Que peccados devemos accusar ao confessor?*

R. Devemos accusar ao confessor todos os peccados, de que nos lembramos, depois de um diligente exame, ao menos todos os peccados mortaes.

O. Żal szczery za grzechy, można obudzić w ten sposób, że prosimy nasamprzód Pana Boga o łaskę żalu szczerzego a następnie rozważamy o piekle, na jakie zasłużyliśmy, dalej o niebie, które utraciliśmy a wreszcie o dobroci Boga, którego obraziliśmy.

17 P. *Czy żal za grzechy jest koniecznie potrzebny?*

O. Żal za grzechy oraz mocne postanowienie poprawy tak są koniecznie potrzebne, że bez nich spowiedź będzie nie ważna.

18 P. *Uczyń akt żalu.*

O. *Panie mój, Jezu Chryste, Boże Stwórco i Zbawicielu mój, ponieważ jesteś najwyższem Dobrem i godzien kochania nad wszystkie rzeczy, przeto Cię kocham i żal mi o Panie z całego serca, żem Cię obraził. Po-
stanawiam mocno wsparty łaską Twoją poprawić się i nigdy więcej nie grzeszyć. Ufam też, że dla nieskończonego miłosierdzia Twego, przebaczysz mi wszystkie grzechy moje.*

19 P. *Z których grzechów powinniśmy się spowiadać przed kapłanem?*

O. Powinniśmy spowiadać się przed kapłanem z wszystkich grzechów, które po dokładnym rachunku sumienia pamiętamy, a przynajmniej z wszystkich grzechów śmiertelnych.

20 P. *Não confessareis tambem os peccados veniaes?*

R. Confessarei tambem os peccados veniaes, ainda que não seja restrictamente obrigado.

21 P. *E se calassemos por vergonha ainda um só peccado mortal, a confissão seria boa?*

R. Se calassemos por vergonha ainda um só peccado mortal, não teriamos nenhum perdão, e fariamos mais um peccado mortal, isto é, um sacrilegio.

22 P. *Como se deve fazer a accusação dos peccados mortaes?*

R. A accusação dos peccados mortaes se deve fazer dizendo particularmente quaes os peccados que temos commettido, e quantas vezes cada um.

23 P. *Ha obrigação de fazer a penitencia que dá o confessor?*

R. Ha obrigação de fazer a penitencia que dá o confessor: e é melhor fazel-a o mais depressa que se póde.

II. — DA COMMUNHÃO.

1 P. *Quantas cousas se requerem para uma boa Communhão?*

R. Para uma boa Communhão se requerem tres cousas:

20 P. *Czy trzeba się także spowiadać z grzechów powszednich?*

O. Można się z grzechów powszednich spowiadać, chociaż do tego nie jesteśmy ściśle zobowiązani.

21 P. *Czy spowiedź będzie dobra, jeślibyśmy ze wstydu zamilczeli chociaż jeden grzech śmiertelny?*

O. Jeślibyśmy ze wstydu zamilczeli chociażby jeden grzech śmiertelny, nie mielibyśmy przebaczonego ani jednego grzechu; owszem popełnilibyśmy nowy grzech śmiertelny, zwany świętokradztwem.

22 P. *Jak powinniśmy się spowiadać z grzechów śmiertelnych?*

O. Spowiadając się z grzechów śmiertelnych, powinniśmy dokładnie mówić; jakie grzechy popełniliśmy, i ile razy.

23 P. *Czy jesteśmy obowiązani odprawić pokutę naznaczoną przez kapłana?*

O. Jesteśmy obowiązani odprawić pokutę naznaczoną przez kapłana i to jak najwcześniej.

II. — O KOMUNII ŚWIĘTEJ.

1 P. *Ile rzeczy jest potrzebnych do przyjęcia godnie Komunii św.*

O. Do przyjęcia godnie Komunii św. są trzy rzeczy potrzebne:

1.º O estado de graça;

2.º Estar em jejum natural desde a meia noite até o momento da Communhão;

3.º Saber bem o que se vae receber.

2 P. *Quem se acha em peccado mortal que coisa deve fazer para commungar dignamente?*

R. Quem se acha em peccado mortal, antes de commungar deve fazer uma boa confissão, do contrario commetteria um gravissimo sacrilegio.

3 P. *Que coisa quer dizer estar em jejum desde a meia noite até o momento da Communhão?*

R. Estar em jejum desde a meia noite até o momento da Communhão quer dizer: *da meia noite precedente até o momento da Communhão não ter comido nem bebido coisa alguma, ainda que minima, nem como remedio.*

4 P. *Que se recebe na sancta Communhão?*

R. Na sancta Communhão se recebe o corpo, o sangue, a alma, a divindade de Jesus Christo; isto é, o proprio Jesus Christo vivo e glorioso, como está no céu.

5 P. *Como se recebe Jesus Christo na Communhão?*

1. trzeba być w stanie łaski.

2. trzeba być naczczo tj. od północy aż do chwili przyjęcia Komunii św. nie wolno zgoła nic nie jeść i nie pić.

3. trzeba rozumieć dobrze, co się w Komunii św. przyjmuje.

2 P. *Jeśli ktoś znajduje się w stanie grzechu śmiertelnego co musi uczynić, aby godnie przyjąć Komunię św?*

O. Jeśli ktoś znajduje się w stanie grzechu śmiertelnego musi przed Komunią św. dobrze się wypowiadać inaczej popełni okropne świętokradztwo.

3 P. *Co to znaczy być naczczo?*

O. Być naczczo znaczy to nie jeść i nie pić nic od północy aż do chwili przyjęcia Komunii św. chociażby tylko jako lekarstwo.

4 P. *Co przyjmujemy w Komunii św?*

O. W Komunii św. przyjmujemy ciało, krew, duszę i bóstwo P. Jezusa tj. przyjmujemy samego Pana Jezusa, żywego i uwielbionego, jakim jest w niebie.

5 P. *W jaki sposób przyjmujemy Pana Jezusa w Komunii św.*

R. Jesus Christo se recebe na comunhão, debaixo das especies do pão, e debaixo das especies do vinho.

6 P. *Que cousa são as especies do pão e do vinho?*

R. As especies do pão e do vinho são a côr, o cheiro, o sabor e qualquer outra qualidade sensível do pão e do vinho.

7 P. *Como se mudam no corpo e no sangue de Jesus Christo o pão e o vinho?*

R. O pão e o vinho se mudam no corpo e no sangue de Jesus Christo em virtude das palavras que o sacerdote pronuncia na missa, quando faz a consagração.

8 P. *Quem deu tanta virtude ás palavras da consagração?*

R. Foi Jesus Christo quem deu essa virtude ás palavras da consagração, porque elle é Deus omnipotente, e foi quem primeiro as pronunciou, quando instituiu o augusto sacramento da Eucharistia, na ultima ceia.

9 P. *Que effectos produz uma boa communhão?*

R. Uma boa communhão, unindo-nos a Jesus Christo, augmenta em nós a caridade e faz-nos viver de sua vida, reprime as paixões, e nos fortifica em toda a sorte de virtudes.

O. Przyjmujemy Pana Jezusa w Komunii św. ukrytego pod postaciami chleba i wina.

6 P. *Co to jest postać chleba i wina?*

O. Postać chleba i wina jestto kolor, zapach, smak, i to wszystko, co w chlebie i winie pod zmysły podpada.

7 P. *W jaki sposób przemienia się chleb i wino w ciało i krew Pana Jezusa?*

O. Chleb i wino przemienia się w ciało i Krew Pana Jezusa mocą słów, które kapłan wymawia we Mszy św. w chwili przeistoczenia.

8 P. *Kto nadał tym słowom moc przeistoczenia?*

O. P. Jezus nadał tym słowom moc przeistoczenia, ponieważ jest Bogiem Wszemmocnym i pierwszy te słowa wymówił, ustanawiając Najświętszy Sakrament Ołtarza na ostatniej wieczerzy.

9 P. *Jakie łaski daje nam godna Komunia św?*

O. Godna Komunia św. łącząc nas z Panem Jezusem pomnaża w nas miłość Bożą, daje nam uczestnictwo w życiu Pana Jezusa, osłabia nasze złe skłonności i dopomaga nam do postępu we wszystkich cnotach.

10 P. *Com que sentimentos devemos communhar?*

R. Devemos communhar fazendo actos *de fé, de esperança, de humildade e de amor de Deus.*

11 P. *Somos obrigados a receber a sancta communhão?*

R. Sem duvida, somos obrigados a receber a sancta communhão, porque Jesus Christo disse que *se não comermos de sua carne, não teremos a vida eterna.* Somos ainda obrigados a communhar uma vez no anno pela Paschoa da Resurreição, porque assim manda a Egreja; e por *viatico* em perigo proximo de morte.

III. — DA CHRISMA.

1 P. *Que é Confirmação ou Chrisma?*

R. É um sacramento que nos dá força para confessar a Fé, e abundancia das graças do Espirito Santo.

2 P. *Porque este sacramento se chama Chrisma?*

R. Este sacramento se chama Chrisma, porque é com o sancto Chrisma que se unge a fronte de quem o recebe.

3 P. *Que cousa é o sancto Chrisma?*

10 P. *W jakich uczuciach mamy przyjmować Komunię św?*

O. Mamy przyjmować Komunię św. w uczuciach wiary, nadziei, pokory i miłości Bożej.

11 P. *Czy mamy obowiązek przyjmować Komunię św?*

Tak; mamy obowiązek przyjmować Komunię św, ponieważ Pan Jezus powiedział, jeśliście nie jedli ciała Syna człowieczego, nie będziecie mieć żywota w sobie. Toteż Kościół św. przykazał przynajmniej raz w rok około Wielkanocy przyjmować Komunię św. a nadto mamy w niebezpieczeństwie śmierci przyjmować Komunię św. jako Wiatyk.

III. O BIERZMOWANIU.

1 P. *Co to jest bierzmowanie?*

O. Bierzmowanie jestto Sakrament, w którym przez kładzenie rąk i namaszczenie krzyżem świętem otrzymujemy umocnienie do mężnego wyznawania wiary św. i wielką obfitość łask Ducha Świętego.

2 P. *Co znaczy wyraz „bierzmowanie”?*

Bierzmowanie znaczy tyle, co utwierdzenie, bo nas ten Sakrament utwierdza w naszej świętej wierze.

3 P. *Co jest krzyżmo święte?*

R. O sancto Chrisma é uma mistura de óleo de oliveira e balsamo, benta pelo Bispo na quinta feira sancta.

4 *P. Que significa o óleo?*

R. O óleo significa a força, que recebe o christão para confessar a fé de Jesus Christo.

5 *P. E o balsamo que cousa significa?*

R. O balsamo sendo odoroso e tendo a virtude de preservar da corrupção, significa que o crismado deve dar o bom odor das virtudes, tendo-se longe dos vícios.

6 *P. Que effeito produz a Chrisma?*

R. A Chrisma dá ao christão força e coragem para confessar publicamente a fé de Christo Nosso Senhor e lhe imprime n'alma o character de soldado de Christo.

7 *P. Como se deve receber a Chrisma?*

R. A Chrisma se deve receber 1.º em estado de graça, do contrario se commetteria um sacrilegio; 2.º com reverencia e devoção.

8 *P. Quantas vezes se póde receber a Chrisma?*

R. A Chrisma se póde receber uma só vez, porque imprime o character.

9 *P. Que cousa é o character?*

R. O character é um signal espiritual impresso n'alma, o qual nunca mais se apaga.

10 *P. Que se deve fazer para conservar a graça deste sacramento?*

R. Para conservar a graça do sacramento da Chrisma deve-se invocar com frequencia o Espirito Sancto, e viver sem respeitos humanos segundo a lei de Deus.

O. Krzyżmo św. jest to oliwa pomieszana z balsamem, którą Biskup poświęca w Wielki Czwartek.

4. P. Co oznacza oliwa?

O. Oliwa oznacza umocnienie, które chrześcijanin odbiera do wyznawania wiary świętej.

5 P. Co oznacza balsam?

O. Balsam dla swego miłego zapachu i tej właściwości, że przeszkadza zepsuciu, oznacza, że chrześcijanin bierzmowany powinien wydawać wonny zapach cnót i brzydzić się występkami.

6 P. Jakie skutki sprawia w nas bierzmowanie?

O. Bierzmowanie daje chrześcijaninowi siłę i odwagę do publicznego wyznawania wiary Chrystusa Pana i wyciska na duszy charakter żołnierza Chrystusowego.

7 P. Jak trzeba przyjmować bierzmowanie?

O. Bierzmowanie trzeba przyjmować 1. w stanie łaski, bo inaczej popełniłoby się świętokradztwo. 2. z uszanowaniem i pobożnością.

8 P. Ile razy można przyjąć Bierzmowanie?

O. Bierzmowanie można przyjąć tylko raz jeden, albowiem wyciska charakter niezatarty.

9 P. Co jest charakter?

O. Charakter jestto znamię duchowe wyciśnięte na duszy, które się nigdy nie zaciera.

10 P. Co powinniśmy czynić, aby zachować łaski otrzymane w tym Sakramencie?

O. Aby zachować łaski otrzymane w tym Sakramencie powinniśmy często się modlić do Ducha Świętego i żyć wedle przykazań Bożych nie oglądając się na wzgląd ludzki.

IV.

1. Das virtudes principaes (1)

1 P. *Quantas e quaes são as virtude principaes?*

R. As virtudes principaes são sete: tres theologaes e quatro cardeaes.

2 P. *Quaes são as virtudes theologaes?*

R. As virtudes theologaes são: Fé, Esperança e Caridade.

3 P. *Porque se chama theologaes?*

R. Porque se referem directamente a Deus.

4 P. *Quaes são as virtudes cardeaes?*

R. As virtudes cardeaes são: Prudencia, Justiça, Temperança e Fortaleza.

5 P. *Porque se chamam cardeaes?*

R. Porque nellas se contêm ou a ellas se referem as demais virtudes moraes e as boas obras.

(1) Seguindo os sabios conselhos do Ven. Card. Bellarmino, no seu Breve Catecismo da Doutrina Christão, não queremos aqui omittir a menção das virtudes e dos vícios, assim como de algumas outras cousas que nós auxiliam para vivermos conforme a vontade de Deus.

IV.

1. O cnotach głównych. (1)

1 P. *Ile jest cnot głównych i które to są?*

O. Cnot głównych jest siedem, mianowicie: trzy są cnoty Boskie czyli teologiczne i cztery cnoty kardynalne.

2 P. *Które są cnoty Boskie?*

O. Cnoty Boskie są: Wiara, Nadzieja i Miłość Boska.

3. P. *Dlaczego nazywamy te cnoty „cnotami Boskimi”?*

O. Nazywają się Boskimi, bo odnoszą się wprost do Pana Boga.

4 P. *Które są cnoty kardynalne?*

O. Cnoty kardynalne są: roztropność, sprawiedliwość, wstrzemięźliwość i męstwo.

5 P. *Dlaczego nazywają się te cnoty „kardynalnemi”?*

O. Nazywają się kardynalnemi, ponieważ w nich mieszczą się wszystkie cnoty moralne i dobre uczynki.

(1) Idąc za mądrymi radami Wielebnego Kardynała Belarmina podaniem w jego Małym Katechizmie religii św. i my również robimy wzmiankę o cnotach, grzechach i innych przedmiotach, z czego możemy mieć pomoc do zastępowania życia naszego do woli Bożej.

2. Dos dons do Espirito Sancto.

1 P. *Quantos são os dons do Espirito Sancto?*

R. Os dons do Espirito Sancto são sete:

1º Sabedoria;

2º Intendimento;

3º Conselho;

4º Fortaleza;

5º Sciencia;

6º Piedade;

7º Temor de Deus.

2 P. *Para que servem estes dons?*

R. Estes dons do Espirito Sancto servem para fortalecer-nos na fé, na esperança e na caridade, e dispor-nos a praticar as virtudes necessarias para conseguirmos a perfeição da vida christã.

3. Das obras de misericordia.

1 P. *Quantas e quaes são as obras de misericordia?*

R. As obras de misericordia são quatorze: sete corporaes e sete espirituaes.

2 P. *Quaes são as sete corporaes?*

R. As sete corporaes são:

1º Dar de comer a quem tem fome;

2º Dar de beber a quem tem sede;

3º Vestir os nús;

2. O darach Ducha Świętego.

1 P. *Ile jest darów Ducha Świętego?*

O. Darów Ducha Świętego jest siedem, mianowicie:

1. mądrość.

2. rozum

3. rada

4. męstwo

5. umiejętność

6. pobożność

7. bojaźń Boża

2 P. *Co w nas sprawiają te dary?*

O. Te dary Ducha Świętego umacniają nas we wierze nadziei i miłości Bożej i przysposabiają do życia cnotliwego i osiągnięcia doskonałości chrześcijańskiej.

3. O uczynkach miłosiernych.

1 P. *Ile jest uczynków miłosiernych i jak się dzielą?*

O. Uczynków miłosiernych jest czternaście; siedem dotyczących ciała i siedem dotyczących duszy.

2 P. *Które to są uczynki miłosierne co do ciała?*

1. Łaknących nakarmić

2. Pragnących napoić

3. Nagich przyodziać

- 4º Dar pousada aos peregrinos;
 - 5º Visitar os enfermos e encarcerados;
 - 6º Remir os captivos;
 - 7º Enterrar os mortos.
- 3 P. *Quaes são os sete espirituaes?*
R. As sete espirituaes são:
- 1º Dar bom conselho;
 - 2º Ensinar os ignorantes;
 - 3º Admoestar os peccadores;
 - 4º Consolar os afflictos;
 - 5º Perdoar as offensas;
 - 6º Soffrer com paciencia as fraquezas do proximo;
 - 7º Pedir a Deus pelos vivos e defunctos.
- 4 P. *As obras de misericordia são agradaveis a Deus?*

R. As obras de misericordia são muito agradaveis a Deus, e dellas nos serão tomadas contas no dia do juizo.

4. Dos vicios capitaes.

- 1 P. *Quantos são os vicios capitaes?*
R. Os vicios capitaes são sete.
- 2 P. *Porque se chamam vicios capitaes?*
R. Chamam-se vicios capitaes, porque são origem e fonte de todos os peccados.

4. Podróżnych w dom przyjąć
5. Chorych i więźniów nawiedzać
6. Niewolników wykupywać
7. Umarłych pogrzebać

4 P. *Które to są miłosierne uczynki co do duszy?*

1. Wątpiącym dobrze radzić
2. Nieumiejętnych nauczać
3. Grzeszących upominać
4. Strapionych pocieszać
5. Urazy chętnie darować
6. Krzywdy cierpliwie znosić
7. Modlić się za żywych i umarłych.

5. P. *Są uczynki miłosierne miłe Panu Bogu?*

O. Uczynki miłosierne są bardzo miłe Panu Bogu i na sądzie Bożym otrzymamy za nie wielką nagrodę.

4. O grzechach głównych.

1 P. *Ile jest grzechów głównych?*

O. Grzechów głównych jest siedem.

2 P. *Dlaczego nazywamy te grzechy „grzechami głównymi”?*

O. Nazywamy je grzechami głównymi, ponieważ są początkiem i źródłem wszystkich grzechów.

3 P. *Dizei os vícios capitaes?*

R. Os vícios capitaes são:

1º Soberba;

2º Avareza;

3º Luxuria;

4º Ira;

5º Gula;

6º Inveja;

7º Preguiça.

4 P. *Como se vencem estes vícios?*

R. Estes vícios se vencem com as virtudes que lhes são contrarias, isto é:

A soberba com a Humildade;

A avareza com a Liberalidade;

A luxuria com a Castidade;

A ira com a Paciência;

A gula com a Abstinencia;

A inveja com o Amor fraternal;

A preguiça com a diligencia.

5 Dos peccados contra o Espirito Sancto.

1 P. *Quaes são os peccados contra o Espirito Sancto?*

R. Os peccados contra o Espirito Sancto são seis:

1º Desesperação da salvação;

2º Presumpção de se salvar sem merecimentos;

3 P. *Wylicz grzechy główne:*

1. Pycha
2. Łakomstwo
3. Nieczystość
4. Gniew
5. Obżarstwo i pijaństwo
6. Zazdrość
7. Lenistwo.

4 P. *Czem można pokonać te grzechy?*

O. Grzechy te można pokonać cnotami im przeciwnymi, jakoto:

pychę—pokorą

łakomstwo—szczodroblivością

nieczystość—czystością

gniew—cierpliwością

obżarstwo i pijaństwo—miernością

zazdrość—miłością braterską

lenistwo—gorliwością w służbie Bożej.

5. O grzechach przeciwko Duchowi Świętemu.

1 P. *Które to są grzechy przeciwko Duchowi Świętemu?*

O. Grzechów przeciwko Duchowi Świętemu mamy sześć.

1. Rozpaczać albo wątpić o łasce i miłosierdziu Bożem.

2. Grzeszyć zuchwale w nadziei miłosierdzia Bożego.

3º Impugnar a verdade conhecida;

4º Inveja das graças que Deus concede aos outros;

5º Obstinação no peccado;

6º Impenitencia final.

2 P. *Porque se diz que estes peccados são contra o Espirito Sancto?*

R. Diz-se que estes peccados são contra o Espirito Sancto, porque se commettem só por malícia, o que é contra a bondade que se attribue ao Espirito Sancto.

3 P. *Quaes são os peccados que bradam ao céu?*

R. Os peccados que bradam ao céu e pedem a vingança de Deus, são quatro:

1º Homicídio voluntario;

2º Peccado carnal contra a natureza;

3º Oppressão dos pobres;

4º Não pagar salario aos operarios.

4 P. *Porque se diz que estes peccados brandam ao céu e pedem vingança de Deus?*

R. Porque é tão grande a malícia que elles encerram, que de nenhum modo se póde occultar ou excusar,

3. Sprzeciwiać się uznanej chrześcijańskiej prawdzie.

4. Braciom łaski Boskiej nie życzyć i zazdrościć.

5. Przeciw zbawiennym natchnieniom być zatwardziałego serca.

6. Umyślnie pokutę zaniedbywać aż do śmierci.

2 P. *Dlaczego mówimy, że te grzechy sprzeciwiają się Duchowi Św?*

O. Mówimy, że te grzechy sprzeciwiają się Duchowi Św., ponieważ popełniają się ze złości umyślnej, co sprzeciwia się dobroci przypisywanej Duchowi Świętemu.

3 P. *Które to grzechy wołają o pomstę do Boga?*

O. Grzechy, które wołają o pomstę do Boga są cztery:

1. Umyślne zabójstwo.

2. Nieczystość przeciw przyrodzeniu.

3. Uciśnienie ubogich, wdów i sierot.

4. Zatrzymanie zapłaty sługom, robotnikom i najemnikom.

4. P. *Dlaczego mówimy, że te grzechy wołają o pomstę do Boga?*

O. Ponieważ złość tych grzechów jest tak wielką, że żadną miarą nie można ich ukryć ani wytłómaczyć.

5 P. *Quantas são as ultimas cousas que hão de succeder ao homem, as quaes a escriptura chama Novissimos, e que bem consideradas nos fazem fugir do peccado?*

R. Estas ultimas cousas que hão de succeder ao homem, as quaes se chamam Novissimos do Homem, são quatro:

1º Morte;

2º Juizo;

3º Inferno;

4º Paraizo.

6 P. *Quando devemos pensar nesses Novissimos?*

R. E' cousa util pensar todos os dias nos Novissimos, e particularmente quando fazemos oração pela manhã depois do despertar e á noite antes do repouso, e todas as vezes que nos sentirmos tentados para praticar o mal.

V.—Exercícios christãos para sanctificar o dia.

1 P. *Que deve fazer um bom christão pela manhã ao despertar?*

R. Um bom christão, pela manhã ao despertar deve fazer o signal da cruz e offerecer seu coração a Deus, dizendo estas ou semelhantes palavras: Meu Deus, meu Senhor, eu vos offereço meu coração e minha alma.

5 P. *Ile jest rzeczy oczekujących człowieka których rozważanie odwodzi od grzechu?*

O. Cztery są ostatnie rzeczy oczekujące człowieka:

1. Śmierć
2. Sąd
3. Piekło
4. Niebo.

6 P. *Kiedy powinniśmy myśleć o rzeczach ostatecznych?*

O. Pożyteczną rzeczą jest myśleć o rzeczach ostatecznych każdego dnia a zwłaszcza po obudzeniu się, gdy się modlimy rano, dalej wieczorem przed udaniem się na spoczynek i zawsze, gdy czujemy pokusy do złego.

V. O ćwiczeniach duchownych.

przez które można dzień uświęcać.

1 P. *Jak się powinien dobry chrześcijanin zachować rano przy obudzeniu?*

O. Dobry chrześcijanin powinien rano przy obudzeniu się zrobić znak krzyża św. i ofiarować serce swoje Bogu, mówiąc te lub podobne słowa: „Panie i Boże mój, ofiaruję Ci serce i duszę moją.

2 P. *Que cousa deve pensar o bom christão ao levantar-se do leito e ao vestir-se?*

R. Ao levantar-se do leito e ao vestir-se deve pensar que Deus o vê, que aquelle dia pode ser o ultimo da sua vida; levante-se observando toda a modestia possivel.

3 P. *Depois de se vestir que deve fazer o bom christão?*

R. Depois de se vestir, deve o bom christão se ajoelhar deante do crucifixo ou de uma imagem da Virgem Sanctissima, e renovando o pensamento de que Deus o vê, devotamente dirá: Meu Deus, eu vos adoro e vos amo com todo o meu coração, dou-vos graças por me terdes creado e feito christão e por me terdes conservado nesta noite; vos offereço todas as minhas acções e vos supplico me preserveis, neste dia, do peccado e me livreis de todo o mal. Amen.

— Padre Nosso, Ave Maria, Credo; Actos de Fé, de Esperança e de Caridade.

4 P. *Que outras praticas deverá fazer o bom christão todos os dias?*

2 P. *Oczem powinien pamiętać dobry chrześcijanin przy wstawaniu i ubieraniu się?*

O. Przy wstawaniu i ubieraniu się powinien dobry chrześcijanin pamiętać o tem, że Bóg na niego patrzy, że ów dzień może w życiu jego będzie ostatni a przytem przy ubieraniu będzie się starał o możliwie największą skromność.

3 P. *Po ubraniu się, co dalej powinien czynić dobry chrześcijanin?*

O. Po ubraniu się powinien dobry chrześcijanin uklęknąć przed krzyżem lub obrazem Najśw. Maryi Panny i wznawiając myśl, że Pan Bóg patrzy na niego modlić się pobożnie słowy: Uwielbiam Cię o Boże mój i kocham Cię z całego serca mojego, dzięki Ci czynię, żeś mnie stworzył i do wiary św. powołał i żeś mnie nocy dzisiejszej zachował przy życiu. Ofiaruję Ci wszystkie moje uczynki i błagam Cię, zachowaj mnie dnia dzisiejszego od wszelkiego grzechu i chroń ode złego. Amen.

— „Ojcze nasz, Zdrowaś Maryo, Wierzę w Boga: akty wiary, nadziei i miłości.

4 P. *Jakim jeszcze ćwiczeniom pobożnym powinien się oddawać dobry chrześcijanin?*

R. O bom christão, podendo, deverá pela manhã fazer uns vinte minutos de oração mental e uma meia hora de leitura espiritual, ouvirá Missa e visitará o Sanctissimo Sacramento do altar; á noite rezeará o terço do Rosario de N. Senhora.

5 P. *Que convem fazer para sanctificar o trabalho?*

R. Antes de se por ao trabalho deve o bom christão elevar sua mente a Deus, e de coração dizer: Senhor, offereço-vos este trabalho, sanctifical-o com a vossa benção.

6 P. *Com que fim se deve trabalhar?*

R. Deve-se trabalhar para gloria de Deus e para fazer a sua sancta vontade.

7 P. *Como se ha de sanctificar a comida?*

R. Antes de por-nos á mesa, de pé devemos fazer o signal da Cruz e dizer com devoção: Meu Deus e meu Senhor, dae-nos a vossa benção e abençoe tambem o alimento que vamos tomar, como um presente de vossa liberalidade, para refazer as forças, a fim de melhor vos servirmos. Em nome do Padre e do Filho e do Espirito Sancto. Amen.

8 P. *Depois da comida que convem fazer?*

O. Dobry chrześcijanin powinien wedle możności odprawiać każdego dnia przez jakie dwadzieścia minut rozmyślanie, a przez pół godziny czytanie duchowne, wysłuchać Mszy św., nawiedzić Najsw. Sakrament Ołtarza, wieczorem zaś odmówić cząstkę Różańca św.

5 P. *Co czynić powinien chrześcijanin, aby pracę swoją uświęcić?*

O. Przed rozpoczęciem pracy powinien dobry chrześcijanin podnieść myśl swoją do Boga, i modlić się słowy: Ofiaruję Ci, o Pannie, tę pracę; uświęć ją i pobłogosław.

6 P. *Dla jakiego celu powinno się pracować?*

O. Powinno się pracować na chwałę Bożą i dla wypełnienia woli Bożej.

7 P. *Jak można uświęcić czynność brania posiłku?*

O. Zanim usiadziemy do stołu, powinniśmy zrobić znak Krzyża św. i odmówić stojąco następującą modlitwę: Pobłogosław Boże nas i te dary, które z Twojej szczodrobliwości pożywać mamy, abyśmy posileni tem wierniej Tobie służyli. W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego Amen.

8 P. *Co mamy robić po jedzeniu?*

R. Depois da comida convem fazer o signal da Cruz e dizer: Deus e Senhor nosso, infinitas graças vos damos pelo alimento que acabamos de tomar; dignae-vos a graça de perseverar no vosso serviço fieis á vossa sancta lei.

9 P. *Que fazer quando nos sentirmos acometidos de alguma tentação?*

R. Quando nos assaltam as tentações façamos o signal da Cruz, invocando os sanctissimos nomes de Jesus e de Maria, ou dizendo alguma jaculatoria, como por exemplo: Senhor dae-me a vossa graça para que nunca vos offenda.

10 P. *Quando conhecermos ou suspeitarmos ter commettido algum peccado grave, que devemos fazer?*

R. Devemos o quanto antes fazer um acto de contrição e confessar-nos.

11 P. *Que cousa se deve fazer ao toque das Ave Maria?*

R. Ao toque das Ave-Marias o bom christão deve rezar o *Angelus Domini* como se segue:

— O Anjo do Senhor annunciou a Maria.

— E Ella concebeu do Espirito Sancto. —
Ave Maria.

O. Po jedzeniu również należy zrobić znak krzyża św. i modlić się: Dzięki Ci składamy, o Boże, za ten pokarm, któryśmy spożyli; udziel nam łaski, abyśmy w służbie Twojej mogli do końca wytrwać i we wszystkim do woli Twojej się stosować,

9 P. *Jak się mamy bronić w czasie pokusy?*

O. W czasie pokusy mamy zrobić znak krzyża św. i wezwać Najśłodszych Imion Jezusa i Maryi lub też odmówić następujący akt strzelisty: O Panie i Boże mój, udziel mi tej łaski, abym Cię nigdy nie obraził.

10 P. *Co mamy zrobić, gdyśmy jakiś grzech ciężki popełnili?*

O. Mamy jak najwcześniej wzbudzić w sercu akt żalu za grzechy i pójść do spowiedzi św.

11 P. *Gdy słyszymy dzwonicie na Anioł Pański, jak się mamy wtenczas modlić?*

O. Gdy słyszymy dzwonicie na Anioł Pański, mamy odmówić następujące modlitwy:

„Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi i poczęła z Ducha Świętego“. Zdrowaś Maryo i t. d.

„Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego“. Zdrowaś Maryo i t. d.

- Eis aqui a serva do Senhor.
 - Faça-se em mim segundo a vossa palavra.
 - Ave Maria.
 - O Verbo se fez carne.
 - E habitou entre nós. — Ave Maria.
- Rogae por nós Sancta Mãe de Deus.
Para que sejamos dignos das promessas
de Christo.

Oremos.

Infundi, Senhor, nós vos pedimos, a
vossa graça nos nossos corações, para
que nós que pela embaixada do Anjo
viemos a conhecer a encarnação de Jesus
Christo vosso Filho, pela sua paixão e
morte de cruz sejamos conduzidos á
gloria da resurreiçãc. Pelo mesmo Chri-
sto Senhor Nosso. Amen.

Em todo o tempo paschal, isto é, desde o meio dia do
Sabbado de Alleluia até ao meio dia do Sabbado immediato
ao Domingo da SSma. Trindade, em lugar do "*Angelus*
Domini," se dirá a seguinte *Antiphona* "*Regina coeli*" etc.

Rainha do céu, alegrae-vos, Alleluia.

Porque o que merecestes trazer em vos-
so seio, Alleluia.

Resuscitou como disse, Alleluia.

Rogae a Deus por nós, Alleluia.

Consolae-vos e alegrae-vos, ó Virgem
Maria, Alleluia.

„A Słowo stało się Ciałem i mieszkało między nami“. Zdrowaś Maryo i t. d.

Módl się za nami święta Boża Rodzicielko, Abyśmy się stali godnymi obietnic Pana Chrystusowych.

Módlmy się.

Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem anielskiem wcielenie Chrystusa Syna Twego poznali, przez mękę Jego i Krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

(W czasie wielkanocnym, który rozpoczyna się od południa we Wielką Sobotę a kończy się w sobotę przed uroczystością Trójcy Przenajświętszej, zamiast Anioł Pański, mówi się następującą antyfonę:

„Królowo nieba, wesel się, Alleluja,
Albowiem, któregoś w żywocie Twym
nosić zasłużyła, Alleluja.
Zmartwychwstał, jako powiedział, Alleluja
Módl się za nami do Boga, Alleluja.

V. Raduj się i wesel, o Panno Maryo, Alleluja.

Porque o Senhor resuscitou verdadeiramente, Alleluia.

Oremos.

O' Deus, que vos dignastes alegrar o mundo com a resurreição de vosso Filho e Senhor nosso, Jesus Christo; concedei-nos que por sua Mãe Sanctissima, a Purissima Virgem Maria, consigamos os ineffaveis prazeres da vida eterna. Pelo mesmo Jesus Christo Senhor Nosso.

Amen.

12 P. *A' noite antes de se deitar que fará o bom christão?*

R. A' noite o bom christão antes de se deitar de joelhos, renovará o pensamento de que Deus o vê, fará um breve exame de consciencia das culpas que durante o dia commetteu contra Deus, contra o proximo e contra si mesmo, rezará com devoção as mesmas orações que rezou pela manhã e terminará com a seguinte oração:

Visitae, Senhor, esta casa e afastae della todas as insidias do inimigo. Nella habitem os vossos Anjos para nos guardar em paz, e a vossa benção esteja sempre comnosco. Por Christo Senhor Nosso. Amen.

R. Bo zmartwychwstał Pan prawdziwie Alleluja.

Módlmy się.

Boże, który przez zmartwychwstanie Syna Twego Pana naszego Jezusa Chrystusa świat uweselić raczyłeś, daj nam, prosimy, abyśmy przez Matkę Jego, Maryę Pannę, radości żywota wiecznego dostąpili. Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

12 P. *Co ma zrobić dobry chrześcijanin przed udaniem się na spoczynek?*

O. Dobry chrześcijanin przed udaniem się na spoczynek, klęcząc stawia się w obecności Boga, i robi krótki rachunek sumienia zastanawiając się, czem zgrzeszył przeciw Panu Bogu, bliźniemu i sobie samemu; następnie odmawia te same modlitwy, które rano odmówił a na końcu doda tę modlitwę:

Nawiedz, prosimy Panie, to mieszkanie a wszystkie zasadzki nieprzyjaciół odpędź od niego: Aniołowie Twoi święci niech w niem przebywają, którzyby nas strzegli w pokoju a błogosławieństwo Twoje niech zawsze będzie z nami. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

13 P. *Ao deitar-se que fará o bom christão?*

R. Ao deitar-se o bom christão fará o signal da Cruz, e lembrando-se que lhe póde vir a morte nessa noite, offerecerá seu coração a Deus do seguinte modo:

Meu senhor, e meu Deus, eu vos consagro meu coração; Sanctissima Trindade, concedei-me a graça de bem viver e de bem morrer. Jesus, José e Maria, a vós encommendo a minha alma.

14 P. *Além das orações acima mencionadas pela manhã e á noite, que outras orações poderá o bom christão dirigir a Deus durante o dia?*

R. Durante o dia o bom christão poderá dirigir a Deus brevissimas orações, que se chamam jaculatorias, as quaes são como pequenos dardos ou settas, que se arremessam ao coração de DEUS.

15 P. *Dizei-me alguma dessas jaculatorias?*

R. Senhor, ajudae-me; Senhor, seja feita a vossa vontade; Meu Jesus antes morrer que offender-vos; Meu Jesus quero ser todo vosso; Meu Jesus eu vos quero amar; Meu Jesus misericordia.

O. Robimy to w ten sposób, że naznaczamy na każdy dzień tygodnia po kolei pięć tajemnic to radosne, to bolesne, to chwalebne.

Sposób odmawiania części Różańca św.

V. *Pozwól mi Panno Święta, abym Cię godnie chwalił.*

R. Uproś mi męstwo przeciw nieprzyjaciółom twoim.

V. *Panie otwórz wargi moje.*

R. A usta moje opowiadać będą chwałę Twoją.

V. *Boże ku wspomózeniu memu wejrzyj.*

R. Panie ku ratunkowi memu pospiesz.

V. *Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.*

R. Jak było na początku i teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen.

Maryo, Matko miłości

Matko przedziwnej litości

Broń nas od skonania złego

I od czarta przekłętogo.

(To się powtarza na początku każdej tajemnicy)

Ofiarowanie części Różańca św.

Divino Jesus eu vos offereço este Terço que vou rezar contemplando os mysterios de nossa Redempção. Concedei-me pela intercessão de Maria, vossa Mãe Sanctissima, a quem me dirijo, as virtudes que me são necessarias para bem rezal-o e a graça de ganhar as indulgencias annexas a esta sancta devoção.

MYSTERIOS GOZOSOS.

Segundas e quintas feiras e Domingos do Advento.

1º No primeiro mysterio contemplamos a Annunciação do Archânjo S. Gabriel a Maria Sanctissima e Encarnação do Verbo.

Padre Nosso—10 Ave Marias—Gloria Patri; assim depois de cada mysterio.

2º No segundo mysterio contemplamos a visitação da Virgem Maria á S. Isabel.

Padre Nosso—10 Ave Marias—Gloria Patri.

3º No terceiro mysterio contemplamos o Nascimento de Nosso Senhor Jesus Christo.

Padre Nosso—10 Ave Marias—Gloria Patri;

Pragnę, Boski mój Zbawicielu Jezu odmówić część Różańca św. i równocześnie rozpamiętywać tajemnice mego odkupienia. Przyjmij tę modlitwę ku czci i chwale Twojej i udziel mi łaski, abym mógł modlitwę tę jak najpobożniej odprawić. Pragnę przytem dostąpić odpustów przywiązanych do tego nabożeństwa. Niech się to stanie za przyczyną Twojej Najświętszej Matki Maryi, do której się o pomoc zwracam.

1. TAJEMNICE RADOSNE.

(W poniedziałki, czwartki i niedziele adwentowe).

1 W pierwszej tajemnicy mamy rozważać: jak Archanioł Gabriel zwiastował Najśw. Maryi Pannie, że będzie Matką Zbawiciela za sprawą Ducha św.

Ojcze nasz—10 Zdrowaś Maryo—Chwała Ojcu i t. d. odmawia się po każdej tajemnicy.

2 W drugiej tajemnicy mamy rozważać: Jak Najśw. Marya Panna po zwiastowaniu anielskiem poszła nawiedzić krewną swoją świętą Elżbietę.

Ojcze nasz—10 Zdrowaś Maryo—Chwała Ojcu i t. d.

3 W trzeciej tajemnicy mamy rozważać Narodzenie Pana Jezusa.

Ojcze nasz—10 Zdrowaś Maryo—Chwała Ojcu.

4º No quarto mysterio contemplamos a Apresentação do Menino Jesus no Templo.

Padre Nosso—10 Ave Marias — Gloria Patri.

5º No quinto mysterio contemplamos o encontro do Menino Jesus no templo, disputando entre os doutores

Padre Nosso—10 Ave Marias— Gloria Patri.

MYSTERIOS DOLOROSOS.

Terças e sextas feiras e Domingos da Queresma.

1º No primeiro mysterio contemplamos a Nosso Senhor Jesus Christo orando no horto.

2º No segundo mysterio contemplamos a flagellação de Nosso Senhor Jesus Christo, preso á columna.

3º No terceiro mysterio contemplamos a coração de espinhos de Nosso Senhor Jesus Christo.

4º No quarto mysterio contemplamos a Jesus Christo caminhando para o Calvario sob o peso da cruz que leva aos seus hombros.

5º No quinto mysterio contemplamos a crucifixão e morte de Nosso Senhor Jesus Christo.

4 W czwartej tajemnicy mamy rozważać Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni.

Ojcze nasz—10 Zdrowaś Marya—Chwała Ojcu.

5 W piątej tajemnicy mamy rozważać Zna-
leżenie Pana Jezusa między doktorami zakon-
nymi w świątyni.

*Ojcze nasz—10 Zdrowaś Maryo—Chwa-
ła Ojcu.*

2. TAJEMNICE BOLESNE.

Odmawiają się we wtorki, piątki i niedziele postu wielkiego

1° W pierwszej tajemnicy mamy rozwa-
żać: Jak Pan Jezus modlił się w Ogrójcu.

2. W drugiej tajemnicy mamy rozważać,
jak Pan Jezus przywiązany do słupa był
biczowany.

3. W trzeciej tajemnicy mamy rozważać,
jak Pan Jezus cierniem był ukoronowany.

4. W czwartej tajemnicy mamy rozwa-
żać, jak Pan Jezus idąc na górę Kalwaryj-
ską krzyż dźwigał.

5. W piątej tajemnicy mamy rozważać,
jak Pan Jezus był do krzyża przybity i na
krzyżu zawieszony zmarł.

MYSTERIOS GLORIOSOS.

Quartas feiras e sabbados e Domingos de Paschoa.

1º No primeiro mysterio contemplamos a resurreição de Nosso Senhor Jesus Christo.

2º No segundo mysterio contemplamos a ascensão de Nosso Senhor Jesus Christo ao céo.

3º No terceiro mysterio contemplamos a vinda do Espirito Sancto sobre os Apostolos.

4º No quarto mysterio contemplamos a Assumpção gloriosa de Maria Virgem ao céo.

Agradecimento.

Infinitas graças vos damos, soberana Princeza, pelos beneficios que todos os dias recebemos da vossa mão liberal.

Dignae-vos, agora e para sempre, tomar-nos debaixo do vosso poderoso amparo, e para mais vos obrigar, vos saúdamos com uma *Salve Rainha*.

3. TAJEMNICE CHWALEBNE.

Odmawiają się w środy, soboty i niedziele po Wielkanocy.

1. W pierwszej tajemnicy mamy rozważać Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

2. W drugiej tajemnicy mamy rozważać Wniebowstąpienie Pana Jezusa.

3. W trzeciej tajemnicy mamy rozważać Zesłanie Ducha Świętego na Apostołów.

4. W czwartej tajemnicy mamy rozważać chwalebne Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny.

5. W piątej tajemnicy mamy rozważać Ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny w niebie.

MODLITWA DZIEKCZYNNA.

Nieskończone dzięki składamy Ci Wszechwładna Pani za dobrodziejstwa, które ze szczodroblivej ręki Twojej każdego dnia odbieramy. Racz nas wziąć teraz i zawsze pod swą potężną opiekę; chcąc zaś uprosić sobie tę łaskę, pozdr wiamy Cię słowy: „*Witaj Królowo*”.

VII.

Ladainha de Nossa Senhora.

Kyrie, eleison.	Senhor, tende piedade de nós.
Christe, eleison.	Christo, tende piedade de nós.
Kyrie, eleison.	Senhor, tende piedade de nós.
Jesus Christo, ouvi nos.	Christe, audi nos.
Jesus Christo, escutai- nos.	Christe, exaudi nos.
Deos Pai celestial, ten- de misericordia de nós.	Pater de cœlis Deus, miserere nobis.
Deos Filho Redemptor do mundo, tende misericordia de nós.	Fili Redemptor mundi, Deus, miserere nobis.
Deos Espirito Santo, tende misericordia de nós.	Spiritus sancte Deus, miserere nobis.
Trindade Santa. que sois um só Deos, tende misericordia de nós.	Sancta Trinitas unus Deus, miserere nobis.
Santa Maria, rogai por nós.	Sancta Maria, ora pro nobis.

VII.

Litania do Najśw. Maryi Panny.

Kyrie, elejson.

Chryste elejson.

Kyrie elejson.

Chryste usłysz nas.

Chryste wysłuchaj nas.

Ojcze z nieba Boże,

zmiłuj się nad nami.

Synu Odkupicielu świa-

ta Boże,

Zmiłuj się nad nami

Duchu Święty Boże,

Zmiłuj się nad nami

Święta Trójco jedyny

Boże,

Zmiłuj się nad nami.

Święta Maryo,

Módl się za nami.

Santa Mai de Deos,	Sancta Dei Genitrix,	
Santa Virgem das	Sancta Virgo virginum,	
Virgens.		
Mãe de Jesus Christo,	Mater Christi,	
Mãe da divina graça,	Mater divinæ gratiæ,	
Mãe purissima,	Mater purissima,	Ora pro nobis.
Mãe castissima,	Mater castissima,	
Mãe immaculada,	Mater inviolata,	
Mãe intacta,	Mater intemerata,	
Mãe amavel,	Mater amabilis,	
Mãe admiravel,	Mater admirabilis;	
Mãe de Bom Con-	Mater Boni Consilii.	
selho,		
Mãe do Creador,	Mater Creatoris,	
Mãe do Salvador,	Mater Salvatoris,	
Virgem prudentissima,	Virgo prudentissima,	
Virgem veneravel,	Virgo veneranda,	
Virgem digna de to-	Virgo prædicanda,	
do louvor,		
Virgem poderosa,	Virgo potens,	
Virgem clemente,	Virgo clemens,	
Virgem fiel,	Virgo fidelis,	
Espelho de justiça,	Speculum justitiæ,	
Templo de sabedoria,	Sedes sapientiæ,	
Causa de nossa ale-	Causa nostræ lætitiæ,	
gria,		
Vaso espiritual,	Vas spirituale,	

Święta Boża Rodzi-
cielko.

Święta Panno nad
Pannami.

Matko Chrystusowa

Matko łaski Bożej

Matko najczystsza

Matko najśliczniejsza

Matko niepokalana

Matko nienaruszona

Matko najmiłsza

Matko przedziwna

Matko dobrej rady

Matko Stworzyciela

Matko Odkupiciela

Panno roztropna

Panno czcigodna

Panno wślawiona

Panno można

Panno łaskawa

Panno wierna

Zwierciadło sprawiedli-
wości

Stolica mądrości

Przyczyno naszej ra-
dości

Naczynie duchowne

Módl się za nami.

Vaso honorífico,
Vaso insigne de devo-
ção,

Rosa mystica,
Torre de David,
Torre de marfim,
Casa de ouro,
Arca da alliança,
Porta do céu,
Estrella da manhã,
Saude dos enfermos,
Refugio dos peccado-
res,

Consoladora dos af-
flictos,
Auxilio dos Christãos,

Rainha dos Anjos,
Rainha dos Patriar-
chas,

Rainha dos Profetas,
Rainha dos Apo-
stolos,

Rainha dos Mar-
tyres,
Rainha dos Con-
fessores.

Rogai por nós

Rogai por nós.

Vas honorabile,
Vas insigne devotionis,

Rosa mystica,
Turris Davidica
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Janua cœli,
Stella matutina,
Salus infirmorum,
Refugium peccatorum,

Consolatrix afflictorum,
Auxilium Christiano-
rum,

Regina Angelorum,
Regina Patriarcharum,

Regina Prophetarum,
Regina Apostolorum.

Regina Martyrum,

Regina Confessorum,

Ora pro nobis.

Ora pro nobis.

Naczynie poważne
Naczynie osobliwszego
nabożeństwa

Róże duchowna

Wieżo Dawidowa

Wieżo z kości słonio-
wej.

Domie złoty

Arko przymierza

Bramo niebieska

Gwiazdo zaranna

Uzdrowienie chorych

Ucieczko grzesznych

Pocieszycielko strapio-
nych

Wspomożenie wiernych

Królowo Anielska

Królowo Patryarchów

Królowo Proroków

Królowo Apostołów

Królowo Męczenników

Królowo Wyznawców

Módl się za nami.

Rainha das Vir-
gens.

Rainha de todos
os Santos,

Rainha concebida
sem peccado ori-
ginal,

Rainha do Sanctissi-
mo Rosario

Cordeiro de Deos, que
terais os peccados
do mundo, perdoai-
nos, Senhor.

Cordeiro de Deos, que
tirais os peccados
do mundo, ouvi-nos,
Senhor.

Cordeiro de Deos, que
tirais os peccados
do mundo, tende
misericordia de nós.

Rogai por nós, Santa
Mãe de Deos.

Para que sejamos dig-
nos das promessas
de Christo.

Rogai por nós.

Regina Virginum,

Regina Sanctorum
omnium,

Regina sine labe ori-
ginali concepta,

Regina Sacratissimi
Rosarii,

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, par-
ce nobis, Domine.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, exau-
di nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi, mi-
serere nobis.

Ora pro nobis, San-
cta Dei Genitrix.

Ut digni efficiamur
promissionibus Christi.

Ora pro nobis.

Módl się za nami.

Królowo Panieńska
Królowo Wszystkich
Świętych

Królowo bez grzechu
pierwotnego poczęta
Królowo Różańca świę-
tego.

Baranku Boży, który
gładzisz grzechy świa-
ta przepuść nam Pa-
nie.

Baranku Boży, który
gładzisz grzechy świa-
ta wysłuchaj nas
Panie.

Baranku Boży, który
gładzisz grzechy świa-
ta zmiłuj się nad
nami.

V. Módl się za nami,
Święta Boża Rodzi-
cielko.

R. Abyśmy się stali
godnymi obietnic Pa-
na Chrystusowych.

Oremos

O' Deus, cujo Unigenito com sua vida, morte e resurreição, nos alcançou os premios da vida eterna, concedei-nos, nós vos pedimos, que recordando estes mysterios no sacratissimo Rosario da Bemaventurada Virgem Maria, imitemos o que elles contêm e alcancemos o que promettem. Pelo mesmo Christo Senhor Nosso. Assim seja.

Oremus.

Deus cujus Unigenitus per vitam, mortem et resurrectionem suam, nobis salutis æternæ præmia comparavit, concede, quæsumus: ut hæc mysteria sanctissimo Beatae Mariae Virginis Rosario recolentes; et imitemur quod continent, et quod promittunt assequamur. Per eundem Christum Dominum Nostrum. Amen.

Modlmy się.

Boże, którego Syn
Jednorodzony przez ży-
cie, śmierć i zmar-
twychwstanie swoje wy-
jednał nam nagrody ży-
wota wiecznego, spraw
prosimy Cię, abyśmy
czcząc te tajemnice
odmówieniem modlitw
Różańca świętego, na-
śladowali to, co zawie-
rają i otrzymali, co
obiecują. Przez tegoż
Chrystusa Pana nasze-
go. Amen.

VIII.
ORAÇÃO

*Adoptada pelos Bispos da Prov. Eccles.
do Sul do Brasil pela Patria, pela Egreja e pelo S. Padre.*

A qual resarão os Parochos antes das Missas Parochiaes ou da Benção do SS. Sacramento, o Clero, o povo e as familias, em publico e em privado.

CONFERENCIAS EPISCOPAES DE S. PAULO

de 3 a 12 de Novembro de 1901.

ORAÇÃO.

Deus e Senhor Nosso, protegei vossa Egreja, dae-lhe Sanctos Pastores e dignos Ministros; derramae vossas benções sobre o nosso Sancto Padre, o Papa, sobre o nosso Bispo, sobre o nosso Parocho e todo o clero; sobre o Chefe da nação, do Estado e todas as pessoas constituídas em dignidade, para que governem com justiça; dae ao povo brasileiro paz constante e prosperidade completa. Favorecei com os effeitos continuos de vossa bondade o Brasil, este Bispado, a parochia que habitamos, a cada um de nós em particular e a todas as pessoas por quem somos obrigados a orar, ou que se recomendaram ás nossas orações. Tende misericordia das almas dos fieis, que padecem no Purgatorio; dae-lhes, Senhor, o descanso e a luz eterna.

« *Padre nosso, Ave-Maria, Gloria* ».

Odpusty

*jakie zyskać można za odmawianie powyższych aktów
a które można ofiarować za dusze w czyśćcu.*

1. — Odpust dwu lat za każdorazowe odmówienie sercem skruszonym i pobożnem.
2. — Odpust zupełny raz w miesiącu za codzienne odmawianie pod warunkiem, że przystąpimy do Spowiedzi św. i Komunii św. i pomodlimy się przez jakiś czas czy w kościele czy w kaplicy publicznej na intencję Ojca świętego.

(Dekret Leona XIII papieża dnia 2. lutego 1897 r.)

IX.

SPOSÓB SŁUŻENIA DO MSZY ŚW. WEDŁUG OBRZĄDKU RZYMSKIEGO.

1 Służący do Mszy św. powinien wszystkie czynności swoje poważnie i pobożnie wypełnić, jak tego akt tak święty wymaga.

2 Ministrant powinien dawać baczenie, aby przede Mszą św. świece na ołtarzu były zapalone, ampułki z winem i wodą przygotowane a gdy kapłan zaczyna się w szaty liturgiczne ubierać, ministrant powinien mu w tem dopomagać.

3. Quando o padre se dirigir para o altar, o acolytho irá adiante com muita modestia, e ao chegar ao altar, fará uma reverencia e pôr-se-ha de joelhos, ficando sempre de lado opposto aquelle em que estiver o Missal.

4. Ao começar a Missa o acolytho deve benzer-se com o padre, responderá clara e distinctamente, sem se apressar, pondo bem cuidado em não responder antes do padre ter acabado o que diz.

5. Todas as vezes que o acolytho tiver de passar diante do meio do altar, deve fazer uma genuflexão.

6. Ao acabar a Missa, o acolitho voltará á sacristia da mesma maneira que d'ahi partiu, e ajudará o padre a se despir das vestes sacerdotaes.

7. Quanto ás ceremonias particulares que se devem observar ao ajudar á Missa, o acolytho deve apprendel-as com cuidado e executal-as com exactidão.

MODO DE RESPONDER A MISSA.

Sac. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum qui laetificat juventutem meam.

3. Gdy kapłan udaje się do ołtarza, ministrant idzie przed nim poważnie i skromnie a przybywszy do stopni ołtarza, klęka na jedno kolano, wstaje, kładzie mszał na pulpicie i klęka na oba kolana po przeciwnej stronie mszału.

4. Na początku Mszy św. robi znak krzyża św. równocześnie z kapłanem i odpowiada wyraźnie nie śpiesząc się, nie wyprzedzając celebransa lecz czeka aż tenże skończy swe modlitwy.

5. Ile razy ministrant przechodzi z jednej strony ołtarza na drugą, zawsze w środku klęka na jedno kolano.

6. Po Mszy św. ministrant wraca do zakrystyi w ten sam sposób, jak poprzednio z niej wyszedł i pomaga kapłanowi przy roz-bieraniu się.

7. Co się tyczy ceremonii poszczególnych, które powinno się zachować przy służeniu do Mszy św. ministrant powinien się ich dobrze wyuczyć i dokładnie je wypełnić.

PORZĄDEK ODPOWIADANIA DO MSZY ŚWIĘTEJ.

Kap. Infroibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

Sac. Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta; ab homine iniquo et doloso erue me.

Min. Quia tu es, Deus, fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Sac. Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui laetificat juventutem meam.

Sac. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus; quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo. quoniam adhuc confitebor illi; salutare vultus mei et Deus meus.

Sac. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

Min. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Sac. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum qui laetificat juventutem meam.

Sac. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit coelum et terram.

Sac. Confiteor Deo omnipotenti etc.

Kap. Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta; ab homine iniquo et doloso erue me.

Min. Quia tu es, Deus, fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Kap. Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam.

Kap. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus; quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et Deus meus.

Kap. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

Min. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Kap. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

Kap. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit cœlum et terram.

Kap. Confitebor Deo omnipotenti, etc.

Min. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam.

Sac. Amen.

Min. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi, Pater, quia peccavi nimis, cogitatione, verbo et opere: meâ culpâ, meâ culpâ, meâ maximâ culpâ. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaellem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et te, Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Sac. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam.

Min. Amen.

Sac. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

Min. Amen.

Sac. Deus, tu conversus vivificabis nos.

Min. Et plebs tua laetabitur in te.

Sac. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

Min. Et salutare tuum da nobis.

Sac. Domine, exaudi orationem meam.

Min. Et clamor meus ad te veniat.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

S. Kyrie eleison.

M. Kyrie eleison.

S. Kyrie eleison.

M. Christe eleison.

S. Christe eleison.

M. Christe eleison.

S. Kyrie eleison.

M. Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

No fim de cada oração.

Min. Amen.

No fim da Epistola.

Min. Deo gratias.

Começando o Evangelho.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sic. Sequentia sancti Evangelii, etc.

Min. Gloria tibi, Domine.

Min. Et salutare tuum da nobis.

Kap. Domine, exaudi orationem meam.

Min. Et clamor meus ad te veniat.

Kap. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuō.

K. Kyrie eleison. *M.* Kyrie eleison.

K. Kyrie eleison. *M.* Christe eleison.

K. Christe eleison. *M.* Christe eleison.

K. Kyrie eleison. *M.* Kyrie eleison.

Kapł. Kyrie eleison.

Kapł. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Kapł. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Na końcu każdej modlitwy odpowiada.

Min. Amen.

Na końcu Epistoły

Min. Deo gratias.

Na początku Ewangelii.

Kap. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo,

Kapł. Sequentia sancti Evangelii, etc.

Min. Gloria tibi, Domine.

Acabado o Evangelho.

Min. Laus tibi, Christe.

Sac. Orate, fratres, etc.

Min. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

No Prefacio.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Sursum corda.

Min. Habemos ad Dominum.

Sac. Gratias agamus Domino Deo nostro

Min. Dignum et justum est.

Ao Pater Noster.

Sac. Per omnia secula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Et ne nos inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos a malo.

W końcu Ewangelii mówi

Min. Laus tibi, Christe.

Kap. Orate fratres i t. d.

Min. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

Na Prefacye.

Kap. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Kap. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Kap. Sursum corda.

Min. Habemus ad Dominum.

Kapł. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Min. Dignum et justum est.

Przed „Pater noster.”

Kapł. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Kap. Et ne nos inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos a malo.

Antes do Agnus Dei.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Pax Domini sit semper vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

No fim de cada oração.

Min. Amen.

No fim da missa.

Sac. Ite, Missa est, ou Benedicamus Domino.

Min. Deo gratias.

Nas Missas de Requiem.

Sac. Requiescant in pace.

Min. Amen.

Sac. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius, et Spiritus Sanctus.

Min. Amen.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Initium ou Sequentia sancti Evangelii secundum.....

Min. Gloria tibi, Domine.

No fim de ultimo Evangelho.

Min. Deo gratias.

Przed Agnus Dei.

Kapł. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Kapł. Pax Domini sit semper vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Na końcu każdej modlitwy.

Min. Amen.

Na końcu Mszy św.

Kapł. Ite, Missa est, albo Benedicamus Domino.

Min. Deo gratias.

We Mszy żałobnej.

Kapł. Requiescant in pace.

Min. Amen.

Kapł. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus,

Min. Amen.

Kapł. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spioitu tuo.

Kapł. Initium albo Sequentia sancti Evangelii secundum....,

Min. Gloria tibi, Domine.

Na końcu Ewangelii.

Min. Deo gratias.

